

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
Definitie 'datum nieuw-/verbouw': is de datum waarop de aanvraag voor een omgevingsvergunning is ingediend bij de gemeente, dit moet schriftelijk worden aangetoond op basis van een ontvangstbevestiging van de gemeente.					
Definitie 'verbouwing': is een bouwkundige wijziging van een bestaand gebouw of een uitbreiding of een gewijzigde indeling (bijv. plaatsen van plateau's, wijzigen hokindeling en/of diercategorie, etc.). Criteria voor nieuw en verbouw mogen beperkt blijven tot het vernieuwde of verbouwde onderdeel van het bedrijf. Bijv. als een roostervloer wordt vervangen, een plateau wordt geplaatst of een hokindeling wordt gewijzigd, hoeft niet tegelijkertijd bijv. daglicht te worden gerealiseerd.					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	<p>Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - houden van pelsdieren voor productiedoeleinden; - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3; - het houden van wilde dieren voor productiedoeleinden; - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever; - het <u>kweken/houden</u> van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen <u>met</u> van een dikbil <u>factor</u>ras, met een hoge incidentie van keizersneden, zoals bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont; <u>Runderen uit kruisingen dikbil x melkkoe waarbij de stier is geselecteerd op afkalfgemak, vallen hier niet onder.</u> - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming. 	Controleer <u>en noteer</u> of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Critical
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.	<p>Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen. De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.</p>	Controleer <u>en noteer</u> of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Critical
UIT05	Megastallen norm	De varkens worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met <u>meer dan</u> 330 NGE <u>of meer</u> .	<p>Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen, dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfs capaciteit (zie A06) te worden vermenigvuldigd met de onderstaande aantallen NGE's per diercategorie:</p> <p>1 zeug = 0,2606 NGE en 1 vleesvarken = 0,0437 NGE 1 gespeende big (géén zeugen op de locatie) = 0,0330 NGE 1 gespeende big (wél zeugen op de locatie) = 0,0000 NGE 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie wél gesp. biggen) = 0,2606 NGE 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie géén gesp. biggen) = 0,2370 NGE 1 opfokzeug of-beertje, 20-50 kg of 1 opfokzeug van 50 kg of meer, niet gedekt = 0,0577 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie géén zeugen) = 0,0330 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie wél zeugen) = 0,0000 NGE 1 vleesvarken vanaf 20 kg = 0,0437 NGE 1 beer, 50 kg of meer, dekrijp = 0,2606 NGE 1 beer, 50 kg of meer, nog niet dekrijp = 0,0577 NGE</p> <p>Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vleesvarkensbedrijf met meer dan: 7551 vleesvarkens (7552 x 0,0437 = 330,02 NGE) - vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen (1267 x 0,2606 = 330,2 NGE) - bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens (601 x 0,2606 + 3973 x 0,0437 = 330,2 NGE) - speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen (10.001 x 0,0330 = 330,03 NGE) <p>Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven.</p> <p>NVT bij bestaande stallen die voor <u>04-04-2012 (datum vaststelling criteria)</u> al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per <u>04-04-2012 (datum vaststelling criteria)</u> werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren <u>verkleind naar 330 NGE of minder, niet nog verder vergroot.</u></p>	Controleer <u>en noteer</u> of het bedrijf de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. <u>Registreer- Noteer</u> het aantal NGE dat aanwezig is op het bedrijf op basis <u>van</u> het aantal BLK dierplaatsen <u>zoals vastgesteld in criteria A00 en verder.</u>	<u>Major</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT06	Etage-stal Bouwlagen	Op het bedrijf (UBN) Binnen gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren. <u>Met uitzondering van volière- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.</u>	Zogenaamde etage stallen, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk. Dit criterium is per 01-01-2017 van kracht geworden. Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk. NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2017 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Maar deze stallen mogen na 01-01-2017 bij nieuw-/verbouw geen nieuwe etagestallen meer (bij)bouwen. NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen. <u>Een bedrijf (UBN) met een stal, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden, die zich na 01-09-2016 aanmeldt voor het Beter Leven keurmerk, komt niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk.</u> <u>Dit criterium is niet van toepassing bij:</u> - een bedrijf (UBN) met een stal met meer dan één bouwlaag die voor 01-09-2016 al deelnemer was aan het Beter Leven keurmerk. Bij nieuw-/verbouw mogen deze bedrijven geen stal met meer dan één bouwlaag (bij)bouwen. - verhoogde leefplatforms/-plateaus. Plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen. - volière- en scharrelstallen (of een combinatie van beide houderijsystemen); Volière- en scharrelstallen voor hennen waar ten hoogste twee bouwlagen worden gebruikt voor het houden van dieren, zijn (altijd) uitgezonderd van dit verbod op etagestallen. Deze uitzondering geldt zowel voor bestaande als voor nieuwe deelnemers. Dit komt overeen met provinciale regelgeving (o.a. de Brabantse zorgvuldigheidsscore en Overijssel).	Controleer of het bedrijf alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf is controleer of het bedrijf al voor 01-01-2017 deelname aan het Beter Leven keurmerk en of er geen nieuw-/verbouw heeft plaatsgevonden na deze datum. NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen <u>Controleer en noteer of het bedrijf (UBN) alleen dieren houdt op één bouwlaag namelijk de begane grond. Indien er op het bedrijf (UBN) een stal dieren houdt op meer dan één bouwlaag, controleer of het bedrijf (UBN) al voor 01-09-2016 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er bij nieuw-/verbouw geen stal met meer dan één bouwlaag is (bij)gebouwd na deze datum.</u> <u>Controleer en noteer bij volière- en scharrelstallen of dieren op maximaal 2 bouwlagen gehouden worden.</u>	Critical
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf is aangesloten bij een door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een <u>veevoerproducent</u> , slachterij, verwerker of een intermediair die binnen de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert op de bij zijn keten aangesloten bedrijven.	Controleer <u>en noteer</u> of het bedrijf is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Critical
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht. Van overmacht is o.a. sprake bij bijvoorbeeld een uitbraak van een besmettelijke dierziekte waarbij de overheid een bezoekersverbod instelt of bij een sterfgeval in de familie. Dit is geen uitputtende lijst. De controleurs zullen in de praktijk vaststellen wanneer er sprake is van overmacht.	<u>Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend, noteer waarom toegang wordt geweigerd/geen medewerking wordt verleend en of dit wel/geen overmacht betreft.</u>	Critical
UIT09	Alle aanwezige varkens zijn BLK waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 1 ster.	<u>Indien een vleesvarkensbedrijf besluit te stoppen met BLK en het bedrijf op enig moment niet-BLK waardige biggen aanvoert, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLK waardige vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgevoerd als BLK waardig.</u> <u>Hierbij gelden de volgende voorwaarden:</u> 1. Max. 3 maanden, na aanvoeren eerste niet-BLK biggen, mogen er BLK vleesvarkens worden afgevoerd, daarna niet meer. De einddatum van het BLK varken certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLK biggen + drie maanden). 2. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, gedurende minimaal een jaar, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscontrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn.	<u>Controleer en noteer of er op het bedrijf (UBN) alleen varkens aanwezig zijn die voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 1 ster.</u>	Major
Algemeen					
A04a	Alle aanwezige varkens zijn BLK waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk		Controleer of er op het bedrijf geen varkens aanwezig zijn die niet-BLK waardig zijn.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A01	Meldingsplicht	De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot: a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden. b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar c. Wijziging van UBN d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria f. Etc. De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur en zo ja, noteer deze.	Minor
A02	Kennis & vaardigheden	De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijssystemen.	Het bedrijfseigen personeel heeft tenminste: - MAS veehouderij of - 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of - werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer de laatste datum waarop het overzicht is aangepast.	Minor
A03	Cursus Workshop mens-dier interactie	<u>De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder</u> Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een door de Dierenbescherming goedgekeurde cursus mens-dier interactie gevolgd te hebben. <u>Iemand die nieuw op een varkensbedrijf met varkens gaat werken volgt z.s.m. doch uiterlijk binnen 1 jaar een cursus mens-dier interactie. Het volgen van een opfriscursus is minimaal eens in de vijf jaar verplicht.</u> <u>Tot een jaar na (datum vaststelling criteria) geldt deze verplichting alleen voor de varkenshouder/bedrijfsleider.</u>	<u>Het belangrijkste element van de cursus is bewustwording van de effecten van het eigen gedrag op het welzijn van varkens. Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen):</u> 1- wordt verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van varkenswelzijn en gezondheid, 2- minimaal 3 uur van de trainingcursus is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk, 3- er is aandacht voor de effecten van het gedrag van de varkenshouder op de te verzorgen dieren. 4- er is aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productieresultaten. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor <u>de beoordelingscriteria voor cursussen mens-dier interactie. Hier is ook een lijst met goedgekeurde cursussen mens-dier interactie te vinden.</u>	Controleer of de <u>varkenshouder/bedrijfsleider/-voerder</u> , binnen 1 jaar na certificering voor BLK, een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die is goedgekeurd door de Dierenbescherming. <u>Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar heeft plaatsgevonden.</u> <u>Per jaar na (datum vaststelling criteria), controleer of al het vaste personeel, binnen 1 jaar, een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die is goedgekeurd door de Dierenbescherming. Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar heeft plaatsgevonden.</u> Noteer <u>de naam van de</u> gevolgde cursus en <u>de datum waarop de cursus gevolgd is</u> . Indien van toepassing, <u>noteer dit ook van de opfriscursus.</u>	Minor
A03a	Jaarlijkse cursussen op het bedrijf	Jaarlijks worden minimaal twee cursusdagdelen op het bedrijf verzorgd over varkens. Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat dient hierbij aanwezig te zijn.	<u>Minstens één cursusdagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Andere onderwerpen voor een cursus zijn bijvoorbeeld het tegengaan van staartbijten en het bedrijfsgezondheidsplan. De cursussen mogen gegeven worden door de eigen dierenarts, of door een ter zake andere deskundige.</u> <u>De vereiste cursus mens-dier interactie onder A03a telt niet mee voor criterium A03a.</u>	<u>Controleer en noteer of er jaarlijks minimaal twee cursusdagdelen over varkens zijn verzorgd, waarbij minstens één cursusdagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Controleer en noteer of al het vaste personeel hierbij aanwezig was, wanneer de cursussen zijn gevolgd en door wie deze cursussen zijn gegeven.</u>	Minor
A04.1	IKB-certificaat Ketenkwaliteitssysteem	Het varkensbedrijf is IKB gecertificeerd. Dit IKB-systeem is door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig erkend.	<u>Er kan ook worden volstaan met:</u> 1. een certificaat van een, door de Dierenbescherming als gelijkwaardig erkend, systeem, zie de SBLK website voor een lijst van door de Dierenbescherming erkende, gelijkwaardige systemen, of 2. een IKB controlerapport (zonder afgifte van een IKB certificaat), niet ouder dan 1 jaar, uitgevoerd door een erkende Certificatie Instelling waaruit blijkt dat het bedrijf voldoet aan IKB, m.u.v. van specifieke criteria waarvan de Dierenbescherming heeft vastgesteld dat hieraan voor het Beter Leven keurmerk niet aan hoeft te worden voldaan.	Controleer <u>en noteer</u> of het bedrijf een geldig IKB-certificaat heeft van een IKB-systeem. <u>Noteer de vervaldatum van het IKB certificaat dat door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig is erkend, h</u> Het register van het betreffende IKB-systeem is hierbij leidend.	Major
A05	I&R regeling	De varkenshouder meldt de aan- en afvoer van varkens van zijn bedrijf, conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren".	Bij buitenlandse bedrijven dient de aan- en afvoer van varkens te worden gemeld conform de Richtlijn 92/102/EEG: de identificatie en de registratie van dieren, of daarvan afgeleide nationale regelgeving.	Controleer <u>en noteer aan de hand van de</u> administratie, aanvoerbonnen en afvoerbonnen <u>of de aan- en afvoer conform de 'Regeling identificatie en registratie van dieren' of de Richtlijn 92/102/EEG gebeurt.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A06	Bepalen Beter Leven bedrijfscapaciteit	De bedrijfscapaciteit voor het houden van Beter Leven <u>varkens dieren</u> wordt berekend en vastgelegd door de <u>Certificatie Instelling Certificerende Instantie</u> die het Beter Leven certificaat afgeeft.	Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient de bedrijfscapaciteit tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.	Bereken de capaciteit voor het houden van <u>varkens-dieren</u> bij de ingangscntrole en wanneer er in het voorgaande jaar wijzigingen in de bedrijfsindeling zijn doorgevoerd. De capaciteit voor het houden van <u>varkens dieren</u> wordt op basis van de Beter Leven criteria per categorie (<u>beren-, zeugen-, gespeende biggen-, vleesvarkens</u>) berekend. Leg de bedrijfscapaciteit vast <u>in criteria A00 en verder</u> door het aantal <u>varkens dieren</u> per type hok/afdeling te bepalen en dit te vermenigvuldigen met het aantal hokken/afdelingen van dit type op het bedrijf.	Major
Voeding					
AV01	Voer	Er dient voldoende voer verstrekt te worden op basis van de voedings- en gedragsbehoeften (bijvoorbeeld exploratiegedrag en verzadiging).		Controleer <u>en noteer</u> de conditie van de dieren en de voerverstrekking.	Minor
AV01a	<u>Brijvoer</u> AANBEVELING	<u>Varkens worden niet uitsluitend gevoerd met brijvoer.</u>	<u>Het volledig voeren met brijvoer sluit niet aan bij de gedragsmatige behoeftes van varkens.</u>	<u>Controleer en noteer of niet uitsluitend brijvoer verstrekt wordt.</u>	<u>Aanbeveling</u>
AV02.1	GMP+ gecertificeerd voer	Er wordt alleen GMP+ gecertificeerd voer verstrekt afkomstig van een GMP+ gecertificeerde voerleverancier.	Voedermiddelen uit eigen teelt voldoen aan de voorwaarden van de GMP code Eigenteelt. In geval van buurmansteelt heeft de varkenshouder vastgesteld dat de leverancier voldoet aan alle eisen uit de GMP code Eigenteelt. Buitenlandse bedrijven kunnen ook voer verstrekken afkomstig van een leverancier die is gecertificeerd door een kwaliteitssysteem voor diervoer dat minimaal gelijkwaardig is aan GMP+.	Controleer <u>en noteer</u> aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ is. Noteer naam en plaats GMP+ diervoerleverancier.	Minor
AV03	Drinkwater	Ieder varken ouder dan 2 weken beschikt permanent over voldoende, vers drinkwater van voldoende kwaliteit.	Bij brijvoer betekent dit dat er aparte drinknippels / -bakken met vers drinkwater aanwezig moeten zijn.	Controleer of er zonder beperkingen drinkwater verstrekt wordt. Noteer <u>afwijkingen de bevindingen</u> . <u>Controleer en noteer bij brijvoer of er aparte drinknippels/-bakken met vers drinkwater aanwezig zijn.</u>	Minor
AV04	Analyse waterkwaliteit	De kwaliteit van het drinkwater wordt <u>4x minstens twee keer</u> per jaar geanalyseerd. <u>De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau, één monster per kwartaal.</u> <u>Minimaal één monster wordt door een onafhankelijke monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd. Het andere monster mag door de veehouder zelf worden genomen en wordt in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.</u>	Het analyserend laboratorium moet ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. <u>Tussen beide analyses zit minimaal 4 maanden tijd.</u> <u>Een onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt).</u> <u>Als het bedrijf gebruik maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	Controleer <u>a.d.h.v. facturen en testrapportages</u> of de analyses hebben plaatsgevonden <u>en of tussen beide analyses minimaal 4 maanden tijd zit. Noteer de data waarop de watermonsters zijn geanalyseerd.</u> <u>Controleer en noteer wie de monsters genomen heeft, welke punten bemonsterd zijn en op welke manier de monsters zijn geanalyseerd (chemisch, bacteriologisch).</u>	Minor
AV04a	Analyse waterkwaliteit	<u>De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau.</u>		Controleer <u>en noteer</u> of de monsters op dierniveau- (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden. <u>Vraag na op welke manier de monsters genomen zijn.</u>	Minor
AV04b	Analyse waterkwaliteit	<u>Minimaal 1 monster wordt door een onafhankelijk monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd.</u>	<u>Een onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt).</u> <u>Als het bedrijf gebruik maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	<u>Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controle a.d.h.v. facturen en testrapportages.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AV04c	Analyse waterkwaliteit	De overige 3 monsters mogen door de varkenshouder zelf worden genomen en worden in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.		Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controle a.d.h.v. facturen en testuitslagen.	Minor
AV04d	Analyse waterkwaliteit	De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante, nationale standaard.	In Nederland is de relevante, nationale standaard de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt. Zie http://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/drinkwater/referentiewaarden%20veedri nkwaterkwaliteit <u>voor de grenswaarden van veedrinkwater</u> . <u>De waarden in de kolom 'goed' kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd.</u> Afwijken van <u>deze de relevante, nationale</u> standaard is alleen toegestaan als dit is terug te herleiden tot een additief dat is voorgeschreven door de bedrijfseigen dierenarts (zie ook AV04e).	Beoordeel <u>de</u> testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV04e	Analyse waterkwaliteit Voorbehandelen water	Het voorbehandelen van water zoals <u>bijv.</u> aanzuren (bijv. verlagen pH, verhogen ammonium) is alleen toegestaan op advies en/of onder begeleiding van de bedrijfseigen dierenarts.	<u>Indien bij het voorbehandelen van water de relevante, nationale standaard (in Nederland de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt) niet overschreden worden, mag dit gebeuren zonder tussenkomst van de dierenarts.</u>	Kijk na op de testresultaten of vraag na of het drinkwater behandeld wordt en of dit onder begeleiding van dierenarts gebeurt. Bv door vermelding in bezoekverslagen of BGP. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV04f	Plan van aanpak waterkwaliteit	<u>Indien de uitslag van de analyse afwijkt van de relevante, nationale standaard, wordt een Plan van Aanpak opgesteld en worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren. De analyse wordt herhaald totdat er wel aan de standaard wordt voldaan.</u>		<u>Beoordeel de testresultaten en indien van toepassing controleer of een PvA aanwezig is, herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV05a	Duurzame soja	<u>Alle soja in het voer is afkomstig van een gecertificeerd, verantwoord productiesysteem.</u>	<u>Leden van Nevedi kopen soja uit een verantwoord productiesysteem in. Een volledige ledenlijst van Nevedi is te vinden op: https://www.nevedi.nl/vereniging/leden?pageindex=</u> <u>Als de varkenshouder voer inkoop van een partij die geen lid is van Nevedi, kan verantwoorde soja worden aangetoond door een aanvullende certificering van de leverancier. Soja die wordt verkocht met certificaat die valt onder de FEAC Soy Sourcing Guidelines 2021 voldoen, zijn toegestaan. De meest recente lijst is de vinden op: https://standardsmap.org/en/identify?client=FEAC</u>	<u>Controleer en noteer of de voerleverancier lid is van Nevedi. Noteer de naam van de voerleverancier. Zo niet: Controleer via voerbonnen of een kopie van de aanvullende certificering van de voerleverancier of gecertificeerde soja gebruikt is. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV05b	Duurzame palmproducten	<u>Alle palmproducten (bijvoorbeeld palmolie en palmpitschilfers) in het voer zijn afkomstig van een gecertificeerd, verantwoord productiesysteem.</u>	<u>Leden van Nevedi kopen palm uit een verantwoord productiesysteem in. Een volledige ledenlijst van Nevedi is te vinden op: https://www.nevedi.nl/vereniging/leden?pageindex=</u> <u>Als de varkenshouder voer inkoop van een partij die geen lid is van Nevedi, kan verantwoorde palm worden aangetoond door een aanvullende certificering van de leverancier. Toegestane certificaten van de leverancier zijn:</u> <u>- Biologisch, gecertificeerde leveranciers</u> <u>- RSPO gecertificeerde leveranciers, deze zijn te vinden op: https://rspo.org/certification/search-for-supply-chain-certificate-holders</u>	<u>Enkel afzet in Nederland: Controleer en noteer of de voerleverancier lid is van Nevedi. Noteer de naam van de voerleverancier.</u> <u>Aanvullend of uitsluitend afzet in buitenland: controleer op basis van overige toegestane certificaten van de leverancier via voerbonnen of er duurzame palmproducten zijn gebruikt. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Hygiëneplan					
G013	Hygiëneplan	Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan, dit mag een onderdeel zijn van het bedrijfsgezondheidsplan, waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.	Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van: 1. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten); 2. Een strikte scheiding tussen schone weg <u>en vuile weg</u> ; 3. Een hygiënesluit; 4. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater); 5. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen; 6. De herkomst en opslag van voer; <u>7. Het aanbieden van kadavers.</u> Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd. <u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een voorbeeld van het hygiëneplan.</u>	Controleer <u>en noteer</u> of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, <u>wordt opgevolgd</u> en of het <u>regelmatig minstens eens per 2 jaar</u> wordt geactualiseerd.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G13a	<u>Ongediertebestrijding</u> <u>Plaagdierbestrijding</u>	Op het bedrijf vindt wering en bestrijding van ongewenste dieren plaats volgens de Europese norm CEN-EN 16636.	Dit houdt o.a. in dat: - eerst zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden genomen om ongewenste dieren te weren (zie voor suggesties bijvoorbeeld het rapport 'Beschuit zonder muisjes' van de Dierenbescherming), - indien gebruik wordt gemaakt van een wering- en bestrijdingsdient dient dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 te voldoen <u>en hebben het zogeheten CEPA certificaat of IPM Knaagdierbeheersing. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://kpmb.nl/deelnemers/. Binnen Nederland kunnen bedrijven het Keurmerk Plaagdiermanagement behalen bij de stichting Keurmerk Plaagdiermanagementbedrijven (KPMB).</u> - <u>indien de varkenshouder zelf rodenticiden buiten de stal toepast is hij en/of zijn werknemer(s) in het bezit van een geldig vakbekwaamheidsbewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA). Het KBA-bewijs wordt uitgegeven door Bureau Erkenningen.</u> <u>Het hebben van alleen een KBA-bewijs is niet meer voldoende.</u>	Controleer of ongewenste dieren worden geweerd en zo nodig bestreden volgens de Europese norm CEN-EN 16636. Indien gebruik wordt gemaakt van een ongediertewering- en bestrijdingsbedrijf controleer of dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 voldoet. <u>bijv. gecertificeerd voor het Keurmerk Plaagdiermanagement van het KPMB.</u> <u>Als de varkenshouder zelf rodenticiden toepast buiten de stal controleer of de varkenshouder of een personeelslid in het bezit van een geldig Vakbekwaamheidsbewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA). Noteer de bevindingen.</u>	Minor
G13b	Scheiding schone-vuile weg	Er is een strikte scheiding tussen de schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en de vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben). Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria) , doch uiterlijk met ingang van 01-01- <u>2027, 2026</u> .	Het schone bedrijfsgedeelte is het hygiënische gedeelte van het bedrijf waar zich de varkens bevinden, hieronder vallen bijvoorbeeld de afdelingen, centrale gangen, werkruimtes en looplijnen tussen stallen. Onder het vuile bedrijfsgedeelte valt alles buiten het schone bedrijfsgedeelte, hieronder vallen bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes, het woonhuis en het woonerf. Op de grens tussen het schone en het niet-schone bedrijfsgedeelte is een afscheiding geplaatst in de vorm van bijvoorbeeld een hek, muur of ketting. Transportwagens krijgen geen toegang tot het schone bedrijfsgedeelte. Aan- en afvoerpunten voor bijvoorbeeld voer of mest zijn vanaf het niet-schone bedrijfsgedeelte te bereiken.	Controleer <u>en noteer</u> bij algehele verbouw of nieuwbouw <u>doch uiterlijk met ingang van 01-01-2027 na 01-01-2018</u> of er een strikte scheiding tussen de schone weg en de vuile weg is gerealiseerd.	Minor
G13c	Hygiënesluis	Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis. Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 , doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	De hygiënesluis bevat een douche en na het douchen wordt volledig omgekleed in bedrijfskleding van het varkensbedrijf. Bedrijven die nog geen hygiënesluis hebben kunnen, tot <u>01-01-2025 die tijd</u> , volstaan met een omkleedruimte. De omkleedruimte bevat een wasbak om de handen te wassen en een ruimte om bedrijfskleding (een overall en laarzen) van het varkensbedrijf aan te trekken.	Controleer <u>en noteer tot 01-01-2025</u> of er een omkleedruimte is. Controleer bij nieuw- en/of verbouw, <u>doch uiterlijk per 01-01-2025</u> , of er een hygiënesluis aanwezig is.	Minor
G13g	<u>Kadaveropslag</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Er is een gekoelde kadaveropslag. Deze staat op de scheiding van de schone en vuile weg.</u>	<u>Indien het bedrijf geen scheiding van de schone en vuile weg heeft, ligt de afleverplaats dicht bij de openbare weg langs de oprit en biedt voldoende ruimte voor vrachtwagens om te laden. De kadaverkoeling is aangesloten op elektriciteit. De kadaverkoeling staat op een vloeistof dichte vloer of is vloeistofdicht en is voorzien van een afvoer/opvang zodat vloeistoffen niet in het grond- of oppervlaktewater terecht kunnen komen.</u>	<u>Controleer en noteer of er een gekoelde kadaveropslag aanwezig is welke aan de eisen voldoet.</u> <u>Indien het bedrijf geen scheiding van de schone en vuile weg heeft, controleer en noteer of de kadaveropslag dicht bij de openbare weg langs de oprit ligt en voldoende ruimte biedt voor vrachtwagens om te laden.</u>	<u>Aanbeveling</u>
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	<u>Kraamzeugen, (gespeende) biggen, en v Varkens die verblijven in een ziekenboeg en alle hokken met kraamzeugen en (gespeende) biggen worden minimaal twee maal per dag geïnspecteerd, alle overige varkenscategorieën worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc. minimaal de volgende zaken: staartbijten en andere verwondingen, zieke dieren, stress, effect van eventuele behandelingen, controle hokvoorzieningen.</u>		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met varkens op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding <u>of ziekte, slechte gezondheid</u> , stress, e.d. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM01a	Minimaal goede zorg voor hokhygiëne	Met regelmaat worden in alle hokken minimaal: - de mest verwijderd; - voerbakken schoongemaakt; - sensoren voerbakken schoongemaakt; - verrijkingsmateriaal aangevuld/ververst/schoongemaakt.		Controleer voor elke diergroep enkele hokken op hokhygiëne. Noteer de bevindingen.	Minor
AM02a	Calamiteiten Aanwezigheid Noodstroomvoorziening	Bij stroomuitval is er een mogelijkheid om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of op een noodstroom-aggregaat. In een stal met mechanische ventilatie moet een noodstroomvoorziening aanwezig zijn met handleiding, voldoende brandstof en een aansluiting/koppeling.	Indien er een noodstroom aggregaat aanwezig is, is er ook een duidelijke handleiding voor de bediening en aansluiting bij het aggregaat aanwezig. <u>Zo blijft het ventilatiesysteem werken in het geval van stroomuitval. De noodstroomvoorziening is aanwezig in een ruimte waar ook de handleiding met uitleg over de bediening en aansluiting en voldoende brandstof (afhankelijk van het type noodstroomvoorziening) aanwezig is om de noodstroomvoorziening 6 uur te laten draaien.</u> Dit is ook verplicht voor bedrijven waarbij de mogelijkheid bestaat om bij stroomuitval over te schakelen op natuurlijke ventilatie.	Controleer <u>en noteer</u> of er een mogelijkheid is om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of controleer of er een op een noodstroomvoorziening aggregaat met, <u>en of zowel een</u> handleiding <u>als voldoende brandstof</u> aanwezig is <u>zijn</u> .	Minor
AM02a1	Calamiteiten Aanwezigheid alarmsysteem	Bij gebruik van mechanische ventilatie is er een alarmsysteem aanwezig met doormelding bij het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie). Er is een alarmsysteem aanwezig die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie is uitgevallen. Dit geldt ook voor overige systemen die van levensbelang zijn voor de dieren. Het alarmsysteem geeft op minimaal twee verschillende manieren een signaal, bijvoorbeeld via satelliet, analoge lijn of via de mobiele telefoon. Daarbij is het van belang dat het systeem een eigen stroomvoorziening heeft.	Overige systemen van levensbelang zijn bijvoorbeeld automatische voersystemen.	Controleer <u>en noteer</u> of het alarmsysteem aanwezig is die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie of overige systemen die van levensbelang zijn uitvallen. Controleer <u>en noteer</u> ook of het alarmsysteem minimaal op twee manieren een signaal geeft, een eigen stroomvoorziening heeft en werkt. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was.	Minor
AM02a1a	Aanwezigheid alarmplan	Bij het hebben van een alarmsysteem is het noodzakelijk een bijbehorend actueel alarmplan te hebben. Het alarmplan ligt op een goed bereikbare plek en is actueel.	Het alarmplan bevat minimaal de volgende onderdelen: 1. De wijze van alarmering 2. De methode van testen van de verschillende onderdelen van het systeem 3. De namen en telefoonnummers van de alarmopvolgers en de volgorde waarin met hen contact wordt opgenomen 4. Te treffen handelingen op het moment dat een alarm afgaat 5. Contactgegevens van een elektrotechnische storingsdienst 6. Hoeveelheid brandstof de noodstroomvoorziening nodig heeft om 6 uur te draaien 7. Een beschrijving welke maatregelen genomen worden om het systeem te herstellen	Controleer of er een alarmplan aanwezig is, op een goed bereikbare plek ligt en of de informatie erin actueel is (zoals juiste telefoonnummers en alarmopvolgers). Noteer de bevindingen.	Minor
AM02a2	Calamiteiten Testen van alarmsysteem	Alarmsystemen zoals beschreven in AM02a1 Bij een (van o.a. het mechanisch ventilatiesysteem) worden t de aangesloten alarminstallatie maandelijks getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het maandelijks testen van de alarminstallatiesystemen. Deze registratie dient tenminste 13 maanden te worden bewaard. Voorbeelden van aspecten op te nemen in een protocol testen alarmeringen: - Telefoonkiezer maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Alarmkasten maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Temperatuuralarm elke ronde testen door de alarmgrens onder de huidige temperatuur in te stellen; - Het ventilatie-alarm maandelijks controleren door de eindgroep uit te schakelen; - Na een reparatie alles samen met de installateur testen; - De alarmmelder testen door na een onweersbui deze te bellen en voor het verlaten van het bedrijf steeds de instellingen checken.	Controleer <u>en noteer</u> of de alarminstallatie maandelijks wordt getest <u>en of de registratie daarvan ten minste 13 maanden is bewaard. Controleer en noteer of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze zijn hersteld.</u>	Minor
AM02a3	Noodstroom-aggregaat	Indien er gebruik moet worden gemaakt van een noodstroom-aggregaat bij stroomuitval is de mechanische ventilatie-installatie voorzien van een aansluiting/koppeling voor het aggregaat.		Controleer bij het gebruik van een noodstroom-aggregaat of op de mechanische ventilatie-installatie een aansluiting/koppeling is voor het aggregaat.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02a4	Noodstroom aggregaat	Bij mechanische ventilatie met onderdruk in de stal is een noodstroom aggregaat aanwezig op het bedrijf. In andere gevallen van mechanische ventilatie is er minimaal een contract op basis waarvan binnen 4 uur een noodaggregaat werkend geïnstalleerd wordt.		Controleer bij onderdruk of er een aggregaat op het bedrijf aanwezig is. Controleer in alle andere gevallen of er een contract is voor het werkend installeren van een noodstroom aggregaat binnen 4 uur.	Minor
AM02a5	Testen Noodstroomvoorziening aggregaat	Een noodstroomvoorziening aggregaat, indien aanwezig, wordt elke maand getest waarvan minimaal eens in de elke 2 maanden belast getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het <u>minimaal twee maandelijks belast testen van de noodaggregaat</u> . Bij elke maand testen (onbelast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening aanslaat, de juiste spanning en frequentie wordt bereikt en of de motor stabiel draait. Bij de twee maandelijks test (belast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening genoeg vermogen kan leveren om het uitgevallen systeem over te nemen.	Controleer de uitkomst van de geteste elementen bij de maandelijks en twee maandelijks test. Kijk of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze inmiddels hersteld zijn. Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodstroomvoorziening aggregaat is getest. N.v.t. indien geen noodstroomvoorziening aggregaat aanwezig.	Minor
AM02b	Instructie personeel over noodsituaties	Het personeel is bekend met de werkwijze in geval van nood.		Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AM02c	Aanwezigheid objectinformatie kaart	Er is een objectinformatiekaart aanwezig.	De objectinformatiekaart is een plattegrond voorzien van: <u>indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.</u> <u>Zie de website www.objectinformatiekaart.nl voor een voorbeeld.</u>	Controleer <u>en noteer op aanwezigheid of de objectinformatiekaart aanwezig is en of de inhoud voldoet aan de eisen</u> .	Minor
AM02c1	Beschikbaarheid objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer/hulpdiensten.		Controleer <u>en noteer</u> of de objectinformatiekaart direct beschikbaar is.	Minor
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is voorzien van: <u>indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.</u>		Controleer of de inhoud van de objectinformatiekaart voldoet aan de eisen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03	<u>Brandveiligheid- Inspectie elektrische installaties</u>	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf drie jaar een <u>inspectie keuring</u> van de elektrische installaties op het <u>agrarisch</u> -bedrijf plaats.	<p><u>Uiterlijk 1-1-2020 of 5 jaar na eerste deelname aan BLK dient de eerste keuring te zijn uitgevoerd. Bij de ingangscntrole dient te worden aangetoond dat een keuring van de elektrische installaties in de afgelopen drie jaar heeft plaatsgevonden. Indien dit niet het geval is, dient deze keuring eerst plaats te vinden.</u></p> <p>Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een <u>5 drie</u> jaarlijkse herkeuring vindt plaats op basis van NEN 3140 (<u>scope 8 van Scios</u>). <u>Een andere type elektrakeuring die wordt gevraagd door de verzekeraar (bijv. de Nederlandse Technische Afspraak (NTA) 8220, onder scope 10 van Scios) is eveneens toegestaan.</u></p> <p><u>Het keuringsrapport bevat tenminste de volgende onderdelen:</u> - Gegevens inspectie-instelling (bedrijf); - <u>Wijze waarop fysieke inspectie en metingen plaatsvinden, incl. gebruikte meetinstrumenten;</u> - <u>Omschrijving elektrische installatie, o.a. onderdelen (verlichting, wandcontactdozen, etc.) en verbruikers (CV, klimaatsturing);</u> - <u>Eindbeoordeling incl. eventueel geconstateerde afwijkingen en/of gebreken.</u></p> <p><u>Toelichting: deze keuring moet uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de elektrische installatie heeft aangelegd.</u></p> <p>Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de <u>3 drie</u> jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. <u>De Belgische AREI elektra keuring is gelijkwaardig aan de eisen conform NEN 1010 (ingangscntrole) en NEN 3140 (herstelcontrole) en voldoet dus ook aan het criterium AM03.</u></p> <p><u>Zie hier voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten</u> https://www.averoachmea.nl/preventie/brand/inspectiebedrijven</p>	<p>Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum. Als er geen certificaat is, controleer na 1-1-2020 of het bedrijf nog niet langer dan 5 jaar meedoet aan het Beter Leven-keurmerk.</p> <p>Controleer en noteer of er een keuring heeft plaatsgevonden, (indien van toepassing) of er een certificaat aanwezig is en wanneer de laatste keuring heeft plaatsgevonden.</p>	Minor
AM03a	<u>Bliksemafleiders</u>	<u>Op het bouwblok is het hoogste bouwwerk voorzien van een uitwendige bliksembeveiligingsinstallatie, aangelegd volgens NEN-EN-IEC 62305.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		<u>Controleer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 op de aanwezigheid van de installatie en opleveringscertificaat waarmee de correctheid van de aanleg en functioneren wordt bevestigd. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AM03b	<u>Branddetectie technische ruimte(n)</u>	<u>In de technische ruimte bevindt zich brandmeldapparatuur.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	<u>Technische ruimte is bijv. de ruimte met de mechanische aansturing van bijv. voer-/drinkinstallaties, bronpomp (bij bronwater), ventilatiesystemen, aggregaat, regelcomputer, aandrijving mestafvoer of stoppenkast.</u> <u>De brandmeldinstallatie voldoet aan NEN2535. Alle brandmelders zijn verbonden naar alarm- en blusinstallaties in de stal/technische ruimten, en doormelding naar tenminste 2 personen.</u> <u>Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw).</u>	<u>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of de technische ruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van ten minste 2 personen en voldoet aan NEN2535.</u>	Minor
AM03bb	<u>Groepenkast en omvormers zonnepanelen</u>	<u>Groepenkasten en omvormers van zonnepanelen buiten de technische ruimte moeten minimaal bevestigd zijn op een ten minste 60 minuten brandwerende wand. Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	<u>Een steekvlam bij kortsluiting kan zo niet direct de wand in brand zetten. Beter is groepenkasten en omvormers in een 60 minuten brandwerende kast te plaatsen.</u>	<u>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of groepenkasten en omvormers van zonnepanelen buiten de technische ruimte zijn bevestigd op een ten minste 60 minuten brandwerende wand. Controleer de specificaties van de facturen voor het materiaalgebruik van de brandwerende wand.</u>	Minor
AM03c	<u>Blusvoorziening technische ruimte</u>	<u>De technische ruimte is voorzien van een automatische blusvoorziening om bij rook en/of hitte een beginnende brand te blussen. Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	<u>Bijv. rook- en warmteafvoerinstallatie, overdrukinstallatie, of automatische blusinstallatie in de technische ruimte.</u>	<u>Controleer en noteer of de technische ruimte is voorzien van een automatische blusvoorziening.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03d	Indeling bouwblok	De afstand tussen de stal en andere stallen, tussen de stal en overige bedrijfsgebouwen en tussen de stal en risicovolle installaties is minimaal 8 meter. Bij nieuwbouw vanaf 01-01-2030.	Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw). De afstand tussen stallen, stallen en bedrijfsgebouwen en/of stallen en risicovolle installaties mag kleiner zijn indien via WBDBO-berekeningen (Weerstand tegen Brand Doorslag en Brand Overslag) is aangetoond dat dit geen risico op overslag van brand oplevert.	Fysieke toetsing door meting van de op het oog smalste afstand tussen de gebouwen. Bij meerdere gebouwen de op het oog smalste doorgang opmeten. Bij onderbouwing met WBDBO, het brandoverslagrisico bepalen o.b.v. het grootste overslagrisico. Noteer de bevindingen.	Minor
AM03e	Elektromotoren	Er zijn geen elektromotoren aanwezig in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, zijn deze voorzien van een beveiliging tegen oververhitting.		Controleer en noteer of er elektromotoren aanwezig zijn in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, controleer en noteer of deze zijn voorzien van een beveiliging tegen oververhitting.	Minor
AM03g	Situering technische installaties en apparaten	Technische installaties/apparaten die niet specifiek tot het dierverblijf horen bevinden zich in een aparte ruimte met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten. Voor nieuw- en ver bouw is dit per 1 april 2014 wettelijk verplicht. Voor stallen gebouwd voor die datum dient dit uiterlijk 01-01-2030 te zijn gerealiseerd.	Apparaten die niet tot het dierverblijf behoren: voerbereiding (melk/brij-/droogvoer), elektromotoren voor voertransport, bronwaterinstallatie. Dit criterium heeft geen betrekking op: - Apparaten die wel tot het dierverblijf behoren, zij hebben een specifieke functie in het dierverblijf, zoals een voerstation bij groepshuisvesting zeugen. - Gebouwgebonden technische installaties. Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw).	Controleer en noteer of technische installaties in aparte brandwerende ruimte staan met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten en controleer de specificaties van de facturen voor het materiaalgebruik van de brandwerende ruimte.	Minor
AM03h	Handbrandblussers	Er zijn gekeurde handbrandblussers aanwezig die geschikt zijn voor brand klassen A en B en/of C en voorzien van instructie over werking en gebruik. Er is per 1000 m ² staloppervlak minimaal een brandblusser aanwezig die een inhoud heeft van minimaal 9 kg, of minimaal een brandblusser die een inhoud heeft van minimaal 6 kg per 600 m ² staloppervlak.		Controleer en noteer de aanwezigheid van voldoende gekeurde handbrandblussers.	Minor
AM03i	Brandhaspels	Er zijn brandslanghaspels aanwezig van voldoende lengte om dierverblijven en technische ruimten te bereiken.	Voldoende lengte wil zeggen dat alle stalruimte met de slang bereikt moet kunnen worden.	Controleer en noteer of in minimaal 2 ruimtes de langste afstand tot de brandhaspel overeenkomt met de lengte van de brandslang.	Minor
AM03j	Bluswater voorziening AANBEVELING	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron/waterput/bluswatervijver/Wadi) in overleg met de gemeente/brandweer/veiligheidsregio aangelegd.	Ga na en noteer of met gemeente/brandweer/veiligheidsregio gekeken is of er (voldoende) bluswater beschikbaar is of dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/bluswatervijver/Wadi) wordt aangelegd.	Aanbeveling
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar door een erkend installateur gecontroleerd en indien nodig wordt onderhoud uitgevoerd.		Controleer en noteer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een erkend installateur en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer de datum van de laatste controle.	Minor
AM05.1	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfsomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen. De Welzijnscheck varkens wordt jaarlijks samen met de bedrijfseigen dierenarts ingevuld om de risico's op staartbijten in kaart te brengen. Voor structurele oorzaken voor staartbijten stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het staartbijten kan worden gereduceerd.	Het voorkomen van staartbijten is onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet: a. Het verstrekte verrijkmateriaal; b. De reinheid van de varkens; c. Thermaal comfort en luchtkwaliteit; d. Gezondheidstoestand; e. Competitie om voedsel en ruimte; f. Het dieet. De Welzijnscheck is te downloaden van https://beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/deelnemen/bedrijfstypen/veehouderijen/varkens/ en van www.vitalevarkenshouderij.nl .	Controleer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten door het invullen van de welzijnscheck met de bedrijfseigen dierenarts. Controleer de aanwezigheid van een plan van aanpak. Noteer de bevindingen. Bereken van 1 afdeling het percentage beschadigde staarten en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM05.2	Staart couperen	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd.	<p><u>Indien staarten worden gecoupeerd:</u></p> <p>1. Is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen;</p> <p>2. Is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd door de bedrijfseigen dierenarts en wordt dit tenminste elk kwartaal herzien;</p> <p>3. Wordt het couperen uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte;</p> <p>4. Moet dit zo gebeuren dat de biggen minimaal 2,5 cm staart behouden zodat er bij volwassen dieren een staartlengte van >5 cm is;</p> <p>5. Moet dit bij fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van >10 cm bij volwassen zeugen;</p> <p>6. Heeft de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan opgesteld om de staarten lang te houden. Hierbij dient in elk geval gekeken te worden naar de risicofactoren zoals in de Welzijnscheck varkens genoemd.</p>	<p>Controleer de staarten. Indien er wordt gecoupeerd controleer of er aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan is dat aan de criteria voldoet. Noteer de bevindingen.</p>	Minor
AM05.2a	Stapsgewijs en verantwoord stoppen met staart couperen	Per 01-01-2030 wordt gestopt met couperen. Uiterlijk per 01-01-2026 is er een plan van aanpak waarin minimaal wordt beschreven welke van de drie krulstaartroutes is gekozen om dit doel te bereiken.	<p><u>Aan de hand van één van de drie krulstaartroutes kiest de varkenshouder ervoor om:</u></p> <p>- een groeiend aantal tomen met krulstaarten te houden (route 1): 2026: minimaal 2 tomen 2027: minimaal 4 tomen 2028: minimaal 6 tomen 2029: minimaal 12 tomen</p> <p>- stapsgewijs staarten langer te laten (route 2) 2026: staartlengte van 3 cm 2027: behoud staartlengte tot eenderde 2028: behoud staartlengte tot de helft 2029: behoud staartlengte tot tweederde</p> <p>- groeiend aantal gelten met krulstaarten te houden (route 3) 2026: minimaal 2 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm 2027: minimaal 4 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm 2028: minimaal 4 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm + 1 toom zuiverelijnsdieren 2029: herhaling en opschaling van F1 gelten en zuiverelijnsdieren</p> <p>Zie voor de krulstaartroutes www.vitalevarkenshouderij.nl/ambities/ambitie-robuuste-en-gezonde-varkens-in-een-diervriendelijke-houderij/krulstaarten/</p>	<p>Controleer op de aanwezigheid van een plan van aanpak. Controleer en noteer de aantallen tomen/koppels waarvan de staarten niet of minder kort gecoupeerd zijn, in lijn zijn met het plan van aanpak gebaseerd op de betreffende route.</p>	Minor
AM06	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de bevuilding binnen 2 jaar terug te brengen tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Beoordeel <u>en noteer</u> de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is en of de bevuilding binnen 2 jaar is teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Major
AM07	Genetica AANBEVELING	Er wordt een type zeug gebruikt dat haar eigen biggen zelfstandig kan groot brengen en die robuustere biggen geeft.	<p><u>Hierbij wordt rekening gehouden met zaken als:</u></p> <p>- maternaal gedrag zeug; - uitval + oorzaak uitval zeug; - gangscore zeug; - aantal biggen per toom; - uniformiteit toom; - uitval + oorzaak uitval van biggen vlak voor, tijdens en tot 3 dagen na de geboorte; - uitval + oorzaak uitval biggen vanaf 3 dagen na geboorte tot spenen; - niet verder fokken met een zeug die bij 1e worp meer biggen krijgt dan zij spenen heeft.</p>	Controleer en noteer aan de hand van de afleverbonnen of het type varkens voldoet.	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM08	<u>Recycling van afval en verpakkingen</u>	<u>Op het bedrijf worden verpakkingsmaterialen en overige afvalstromen (papier, plastic, etc.) zoveel mogelijk gescheiden afgevoerd.</u>	<p><u>Er vindt minimaal afvalscheiding plaats van:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Diergeneesmiddelen en naalden: Resten van diergeneesmiddelen en spuiten gaan bij het chemisch afval. Deze afvalstroom moet worden verzameld in een harde plastic bak met sluitende deksel, voorzien van etiket met aanduiding 'Chemisch afval' en separaat afgevoerd als klein chemisch afval, eventueel via de dierenarts; - Plastic: deze afvalstroom moet apart worden verzameld. Er geldt een uitzondering voor gemeenten waar nascheiding van plastic plaatsvindt, zie de website van de betreffende gemeente; - Reinigings- en ontsmettingsmiddelen: deze afvalstroom moet worden verzameld in een aparte bak en separaat afgevoerd als klein chemisch afval; - Papier; - Glas; - Restafval. 	Controleer en noteer of de verschillende afvalbakken voor de afvalstromen aanwezig zijn en separaat worden afgevoerd.	Minor
Gezondheid					
AG01	Vaste dierenarts	De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf.	<p>De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.</p> <p>Gecertificeerde, geborgde varkensdierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl</p> <p>Binnen de Regeling van de Geborgde Varkensdierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden.</p> <p>Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van de varkenshouderij. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het varkensbedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde varkensdierenarts.</p>	Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts. Registreer Noteer de naam van de dierenarts.	Minor
AG02a	Bedrijfsgezondheidsplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	<p>Dit bedrijfsspecifiek gezondheidsplan wordt regelmatig (minimaal jaarlijks) geactualiseerd.</p> <p>Informatie van bijvoorbeeld extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het actualiseren van het bedrijfsgezondheidsplan, plannen van toekomstige interventies (bv-) Bijv. vverbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, enz.</p>	Controleer en noteer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is en minimaal jaarlijks regelmatig wordt geactualiseerd.	Minor
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/ antibiotica als eerste en tweede keuze in voorkeursvolgorde worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	Controleer en noteer of er een het bedrijfsbehandelplan op het bedrijf aanwezig is en of deze met de bedrijfseigen dierenarts is opgesteld, in gebruik is door de aanwezigheid van rapportages van de dierenarts.	Minor
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van verhoogde uitval, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken.	Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden besproken met de dierenarts en genoteerd.	Controleer en noteer of er een gezondheidsregistratie op het bedrijf aanwezig is inclusief bezoekverslagen van de dierenarts, de aanwezigheid van een gezondheidsregistratie en noteer 3 laatste data van registratie met reden.	Minor
AG04a	Uitval	Het maximale toegestane uitvalspercentage op jaarbasis is: - voor vleesvarkens <2,1% en - voor gespeende biggen <1,9%.	Geëuthanaseerde dieren hoeven niet meegeteld te worden bij het uitvalspercentage. Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.	Controleer en noteer de gemiddelde uitval op jaarbasis. Bereken uitval als volgt: Uitval = (aantal dode dieren – geëuthanaseerde dieren) / (aantal opgelegde dieren)* 100%	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG04b	Plan van aanpak uitval	Als bedrijf een jaar boven het toegestane uitvalspercentage zit, moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer, indien het percentage te hoog is, <u>of dit een jaar terug ook het geval was, het percentage van een jaar terug nog steeds boven het toegestane percentage zit.</u> Wanneer dit het geval is, <u>controleer of er een plan van aanpak is opgesteld met de bedrijfseigen dierenarts. Noteer de bevindingen, controleren of een externe expert geraadpleegd wordt.</u>	Minor
AG04c	Plan van aanpak uitval jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts; - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers-of-http://ebvs.eu/ https://www.ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. <u>Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de uitval kan worden gereduceerd. Maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid.</u>	Controleer, indien het percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug ook boven het toegestane percentage zat. Wanneer dit geval is, controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is wordt . <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG05a	Bespreken slachtbevindingen	De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 1x per jaar besproken met de bedrijfseigen dierenarts.	Het slachthuis koppelt ten minste de volgende informatie terug aan de vleesvarkenshouder: - orgaanafwijkingen (o.a. longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen, huidontstekingen, poot- of staartbeschadigingen); - afkeuring van (delen van) karkassen en ; - de gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in %) per afgeleverd koppel over alle leveranciers van de betrokken slachterij. <u>- staartscores (indien voorhanden bij slachterij)</u> Samen met zijn de bedrijfseigen dierenarts verwerkt de vleesvarkenshouder deze informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om waar nodig de diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen.	Controleer <u>en noteer</u> of er in de administratie 1x per jaar een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.	Minor
AG05b	Plan van aanpak slachtbevindingen	Bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde, wordt met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak opgesteld waarin de mogelijke onderliggende gezondheidsproblemen worden geïdentificeerd en maatregelen vastgelegd om het aantal slachtafwijkingen te reduceren tot (onder) het slachterijgemiddelde.	Daarnaast worden de slachtbevindingen, minimaal 2x per jaar, met de bedrijfseigen dierenarts besproken.	Controleer of bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde of er een plan van aanpak is opgesteld en of de slachtafwijkingen 2x per jaar een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag is met betrekking tot de slachtbevindingen. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG05c	<u>Plan van aanpak slachtbevindingen jaar 2 en verder</u>	<u>Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het slachterijgemiddelde zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.</u>	<u>Een onafhankelijk veterinaire deskundige:</u> <u>- is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts;</u> <u>- is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Europese veterinaire specialist/resident, varkensgezondheidszorg (zie https://www.ebvs.eu/).</u> <u>Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de overschrijding van het slachterijgemiddelde kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid.</u>	<u>Controleer indien slachterijgemiddelde is overschreden, of dit het jaar daarvoor ook het geval was. Wanneer dit het geval is controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG06	Documentatie medicijngebruik	Alle gebruik van diergeneesmiddelen wordt gedocumenteerd.		Controleer <u>en noteer</u> of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.	Minor
AG06a	Registratie antibioticagebruik	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank.	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van antibiotica kan worden uitgevoerd.	Controleer <u>en noteer</u> of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd toegankelijk voor de varkenshouder.	Minor
AG07	Dierenartsbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.		Controleer <u>en noteer</u> of er een door de dierenarts ondertekend bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van het afgelopen jaar.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG08a	Antibioticabeleid	Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.	N.v.t. indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.	Controleer <u>en noteer</u> of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik. NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.	Minor
AG08ab	Antibioticabeleid	Het beleid in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica moet jaarlijks beoordeeld en herzien worden samen met de bedrijfseigen dierenarts.	NVT indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.	Controleer of het beleid jaarlijks met de dierenarts wordt beoordeeld en herzien. NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.	Minor
AG08b	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Het gebruik van antibiotica gereserveerd voor de humane gezondheidszorg (fluorquinolonen of de 3 ^e en 4 ^e generatie cefalosporinen) is niet toegestaan en deze zijn niet aanwezig op het varkensbedrijf. Bij uitzondering mag het voor gebruik bij individuele dieren worden voorgeschreven nadat op basis van een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze de enige nog werkende antibiotica zijn.		Controleer bij de documentatie bijgehouden door de dierenarts of deze antibiotica wordt gebruikt. Zo ja, controleer dat er via een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze antibiotica de enige nog werkende antibiotica zijn, en dat deze antibiotica alleen worden voorgeschreven aan individuele dieren.	Major
AG08c	Niveau antibioticagebruik	Het antibioticagebruik moet onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau liggen en moet binnen 2 jaar liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.		Noteer of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde actieniveau ligt. Noteer voor bedrijven die niet in het SDA streefniveau liggen of het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren binnen het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.	Minor
AG08d	Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik	Als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau ligt dient een onafhankelijke, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg te worden ingeschakeld voor een 2e lijns advies in de vorm van een plan van aanpak waarmee het bedrijf alsnog, binnen de 2 opeenvolgende jaren, binnen het SDA streefniveau kan komen.	Een onafhankelijke, veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers-of-http://ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Voor het opstellen van het plan van aanpak worden o.a. een analyse gemaakt van de maatregelen die al zijn genomen, een analyse gemaakt van het bedrijf en de onderliggende oorzaken van het verhoogde antibioticagebruik. Het plan van aanpak dient een set aan extra maatregelen te bevatten waarmee het bedrijf binnen twee jaar alsnog in het streefniveau van de SDA kan komen. Als het antibioticagebruik na 2 opeenvolgende jaren begeleiding van een externe deskundige (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) niet binnen het SDA streefniveau ligt wordt het bedrijf geschorst voor het Beter Leven keurmerk.	Controleer of een bedrijf dat meer dan 2 opeenvolgende jaren boven het streefniveau van de SDA ligt een externe, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg heeft ingeschakeld en of er een plan van aanpak is opgesteld. Controleer of het bedrijf binnen 2 opeenvolgende jaren externe begeleiding (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) alsnog in het SDA streefniveau is gekomen.	Major
AG08e	<u>Inschakelen procesbegeleider bij hoog antibioticagebruik</u>	<u>Varkensbedrijven die voor 1 of meer diercategorieën gedurende 3 achtereenvolgende jaren met het antibioticagebruik in het door de SDA aangegeven rode gebied zitten, schakelen een procesbegeleider in.</u>	<u>De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.</u> <u>Belgische varkenshouders mogen gebruik maken van een AB coach uit het AB Register van Belpork.</u>	Controleer of het bedrijf gedurende 3 jaar in het door de SDA aangegeven rode gebied zit. Indien dit het geval is, controleer of er een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG09	Verbod op gemedicineerd diervoeder	Gemedicineerd diervoeder mag niet worden verstrekt.	Gemedicineerd diervoeder is diervoeder met antibiotica dat is geproduceerd door de diervoederfabrikant. Bij de productie van deze voeders is het onvermijdelijk dat een kleine hoeveelheid van dit voer (incl. antibiotica) achterblijft op de productielijn, bij opslag en transport en daardoor verslept naar andere diervoeders (carry-over) waardoor er lage doseringen van het antibioticum terecht kunnen komen in diervoeders. Uit onderzoek blijkt dat bacteriën die frequent blootstaan aan zeer lage doseringen antibiotica – bijvoorbeeld veroorzaakt door versleping – antibioticaresistentie ontwikkelen. Om deze antibioticaresistentie ontwikkeling te voorkomen is gemedicineerd diervoeder uitgesloten binnen BLK.	Controleer <u>en noteer</u> op basis van voerbonnen en/of medicijnleveringen of er geen gemedicineerd diervoeder is aangevoerd op het bedrijf.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (voor dierziekte monitoringsprogramma's) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	Bloedmonsters voor specifieke onderzoeken die via de dierenarts lopen of voor export vallen hier niet onder. Uitzonderingen zijn mogelijk bij, bijvoorbeeld, onderzoek bij jongere dieren of zeugen.	Controleer <u>en noteer</u> of in de administratie de analyses aanwezig zijn van het afgelopen jaar waaruit duidelijk wordt of de bemonstering plaatsvindt in het slachthuis of op de boerderij <u>het bedrijf</u> .	Minor
AG11A	Ziekenboeg	Er is een ziekenboeg (te creëren) voor zieke, zwakke en gewonde varkens die een capaciteit heeft van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op basis van zeugen, biggen en vleesvarkens.	Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een kwakkelend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer <u>en noteer</u> of de capaciteit aan de voorwaarden voldoet.	Minor
AG11B	Klimaat ziekenboeg	De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer <u>en noteer</u> of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	Minor
AG11C.1	Dichte vloer ziekenboeg	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 40% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.		Controleer <u>de vloer van de</u> ziekenboeg. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AG11D	Ingestrooide vloer ziekenboeg	De vloer van de ziekenboeg moet ingestrooid zijn met bijvoorbeeld stro of zaagsel. Het dichte vloerdeel mag bestaan uit een rubbermat met daarop strooisel. Wanneer de dierenarts strooisel om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.		Controleer vloer ziekenboeg of de vloer bedekt is met voldoende strooisel. Indien er geen strooisel ligt, vraag dan om een verklaring van de dierenarts. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11E	Oogcontact ziekenboeg	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.	Wanneer de dierenarts contact met andere varkens om veterinaire redenen ontraadt, mag dit achterwege worden gelaten.	Controleer of de varkens in de ziekenboeg oogcontact <u>kunnen</u> hebben met de andere varkens. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AG11F	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden. en dat een eventuele dode dieren kunnen gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer <u>of</u> ziekenboeg <u>makkelijk te reinigen en desinfecteren is.</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11G	Afvoer uitwerpselen ziekenboeg	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	Bijv. ziekenboeg aan het einde van de stal situeren zodat mest en urine niet langs andere hokken wordt afgevoerd.	Controleer <u>de locatie van de</u> ziekenboeg. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AG12	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer en hoe ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel te euthanaseren.	<u>De 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende biggen' en de 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende varkens vanaf 2 maanden' opgesteld door de Faculteit Diergeneeskunde worden hiervoor gebruikt. Deze zijn te raadplegen op de Beter Leven keurmerk website.</u>	Controleer <u>het euthanasie</u> beleid en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. Interview medewerkers en controleer <u>op</u> aanwezigheid van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AG12a	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Ernstig gewonde of zieke dieren worden tijdig geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en humane beginselen (het dier wordt elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard). <u>Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.</u>	Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Goedgekeurde humane dodingsmethode leiden in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijze ernstige gewonde en zieke dieren op het bedrijf zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Euthanaseren met een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft.	Controleer of de dierenarts in het bedrijfsgezondheidsplan heeft beschreven op welke wijze ernstig gewonde of zieke dieren zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Controleer de vergunning indien er schietmasker op het bedrijf wordt gebruikt/aanwezig is. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
AG12b	Euthanaseren van ernstig gewonde of zieke dieren in noodsituaties	Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Minor
AG12c	Oorzaken euthanaseren	Achterliggende oorzaken voor euthanaseren worden door de bedrijfseigen dierenarts geregistreerd.	Bijvoorbeeld in het bezoekersverslag.	Controleer <u>en noteer</u> of de achterliggende oorzaken voor euthanasie door de dierenarts worden geregistreerd.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG12d	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren	Voor structurele oorzaken voor euthanasie stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd.		Controleer <u>en noteer</u> of er voor structurele achterliggende oorzaken voor euthanasie door de veehouder een plan van aanpak is opgesteld.	Minor
AG12e	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds geen reductie van het percentage geëuthanaseerde dieren heeft bereikt, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts; - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.ebvs.eu/). O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. <u>Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de onafhankelijke veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid.</u>	Controleer, indien het percentage geëuthanaseerde dieren op basis van het plan van aanpak niet is afgenomen, <u>of dit het jaar daarvoor ook het geval was t.o.v. het jaar ervoor</u> . Wanneer dit <u>het</u> geval is, controleer <u>er</u> of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is <u>wordt</u> . <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
Huisvesting					
AH01	<u>Stimuleren mestgedrag</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Er zijn tenminste 3 maatregelen genomen om de varkens te stimuleren om op een vaste plek te mesten en te urineren.</u>	<u>Dieren worden gestimuleerd om te mesten en urineren op een vaste plek door gebruik te maken van onder meer:</u> <u>- Meer licht boven de mestplaats;</u> <u>- Een dichte hokafscheiding bij het liggedeelte en een open hokafscheiding bij het mestgedeelte zodat zicht op het buurhok mogelijk is;</u> <u>- De drinkbak boven het mestgedeelte hangen;</u> <u>- De vloer van de mestplaats verhoogd of juist verlaagd aanbrengen zodat het dier er in zijn geheel op moet stappen;</u> <u>- Grootte van het mestgedeelte moet genoeg zijn om varkens volledig erop te kunnen laten staan, in alle richtingen.</u>	<u>Controleer of er tenminste 3 maatregelen getroffen zijn om de varkens te stimuleren op een vaste plek te mesten en urineren. Noteer de bevindingen.</u>	<u>Aanbeveling</u>
AH02-4	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen. <u>Vanaf een buitentemperatuur van 21°C moeten maatregelen genomen worden.</u>	Dit kan bijvoorbeeld door onder warme omstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water. <u>Voor tips ter beperking van hittestress en documenten om een Bedrijfsspecifiek hitteprotocol op te stellen, zie: https://www.pov.nl/actuele-themas/voorkom-hittestress-bij-varkens/4</u>	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen.	Minor
AH03	Luchtkwaliteit	Het ventilatiesysteem handhaaft de luchtkwaliteit op een niveau zodat oog of neus irritatie bij de gehuisveste varkens en/of bij mensen tijdens inspectie worden voorkomen.	Bij onvoldoende luchtkwaliteit wordt een verbeterplan voor de luchtkwaliteit opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige).	Controleer ventilatiesysteem of verbeterplan. <u>Ga na of er sprake is van oog of neus irritatie staand op humaan niveau en gehurkt op niveau van de varkens.</u> <u>Controleer bij oog of neus irritaties bij de varkens of er een verbeterplan aanwezig is.</u>	Minor
AH03a	Metten stalklimaat	<u>Er is een meetsysteem om continu het stalklimaat bij de dieren te monitoren. Minimaal volgende parameters worden continu gemonitord:</u> <u>- Binnentemperatuur;</u> <u>- Koolstofdioxideconcentratie;</u> <u>- Ammoniakconcentratie;</u> <u>- Relatieve luchtvochtigheid.</u>	<u>De apparatuur voldoet aan de volgende specificaties:</u> <u>- minimaal 4 metingen per uur;</u> <u>- sensoren plaatsen op een locatie zo dicht mogelijk op neushoogte van de dieren, in de praktijk is dat nu nog midden boven het hok, buiten de directe invloed van inkomende lucht en zo dicht mogelijk boven de varkens zonder dat ze erbij kunnen;</u> <u>- sensoren worden minimaal eens per 2 jaar onderhouden en jaarlijks gevalideerd</u> <u>- er zijn per jaar van minimaal van 300 dagen meetdata beschikbaar</u> <u>- de sensor geeft automatisch doormelding bij disfunctioneren</u> <u>De gemeten data worden gelogd en worden minimaal twee jaar bewaard voor analyse doeleinden voor het verkrijgen van inzicht. De gebruiker heeft real time en voortdurend inzicht in de meetwaarden.</u>	<u>Controleer:</u> <u>- de aanwezigheid van een geschikt stalklimaatmeetsysteem in een dierverblijf</u> <u>- of het meetsysteem juist geplaatst is</u> <u>- of de meetdata beschikbaar zijn</u> <u>- of er een onderhoudscontract, logboek of andere bewijslast voor onderhoud en validatie aanwezig is</u> <u>- van hoeveel dagen het afgelopen jaar meetwaarden beschikbaar zijn</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AH03aa	Aantal meetunits stalklimaat	<u>Bij de volgende diercategorieën is minimaal één stalklimaatmeetsysteem aanwezig: vleesvarkens, kraamzeugen, gespeende biggen, dragende zeugen.</u>	<u>In minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën is een stalklimaatmeetsysteem aanwezig en op de juiste locatie geplaatst, het systeem dient te voldoen aan de eisen in AH03a.</u>	<u>Controleer en noteer of er in minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën een stalklimaatmeetsysteem aanwezig is.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH03b	Stalklimaat	<p>Het stalklimaat voldoet op het gebied van temperatuur, luchtvochtigheid, koolstofdioxide en ammoniak ten minste gedurende 60% per kwartaal.</p> <p>Doelstelling is toewerken naar stalklimaat binnen de huidige streefwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schommeling in temperatuur maximaal 5°C per dag - Koolstofdioxide < 3000 ppm - Ammoniak < 20 ppm - 45% < relatieve luchtvochtigheid < 80% 	<p>De meetdata van het klimaatsysteem geven aan of de gemeten parameters binnen de streefwaarden vallen. Per kwartaal woden deze resultaten uit het systeem gehaald (of aangeleverd door de leverancier). Indien minder dan 60% van de waarden buiten de streefwaarden vallen, wordt een plan van aanpak opgesteld. Binnen een kwartaal dient minimaal 1 actie uit dit plan van aanpak te zijn geïmplementeerd.</p>	<p>Controleer of er kwartaalrapportages zijn en wat het percentage waarden binnen de streefwaarden is. Indien minder dan 60% van de waarden binnen de streefwaarden vallen, controleer of er een plan van aanpak is voor verbetering en of hieruit actie(s) zijn doorgevoerd in de bedrijfsvoering. Noteer de bevindingen.</p>	Minor
AH03c	Bespreken monitoren stalklimaat	<p>De resultaten van de stalklimaatmonitoring worden halfjaarlijkse besproken met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaatspecialist.</p> <p>Indien de afgelopen 4 kwartalen >75% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, volstaat het om de monitoringsresultaten eens per jaar te bespreken.</p>	<p>Bevindingen van de besprekingen worden vastgelegd in een kort gespreks- of bezoekverslag.</p>	<p>Controleer of de indicatoren voor het stalklimaat onder de gestelde normen liggen en of de resultaten halfjaarlijks dan wel jaarlijks besproken zijn met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaatspecialist. Noteer de bevindingen.</p>	Minor
AH03e	Klimaatspecialist stalklimaat	<p>Indien de afgelopen 4 kwartalen <60% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, worden de resultaten besproken met een externe klimaatspecialist.</p>		<p>Controleer of een bedrijf dat na 4 kwartalen de stalklimaatnormen niet behaald heeft een externe klimaatdeskundige heeft ingeschakeld. Controleer of het bedrijf binnen 1 opeenvolgend jaar alsnog binnen de stalklimaatnormen uitkomt. Noteer de bevindingen.</p>	Major
AH04	Luchtinhoud per big	<p>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is de inhoud van de stal minimaal 1,2 m³ per big.</p> <p>Bij nieuw of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen – In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammoniak afvoer). In bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud wordt de ventilatie aangepast om te zorgen dat er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt. De luchtinhoud per big kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen.</p>	<p>Controleer luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen (m³ x hoogte). Noteer inhoud (m³) per big. Controleer of in bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud de ventilatie is aangepast waarbij er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt.</p>	Minor
AH04a	Brongerichte maatregelen tegen ammoniak <u>AANBEVELING</u>	<p>De emissie van ammoniak wordt aangepakt met brongerichte maatregelen.</p>	<p>Brongerichte maatregelen zoals het koelen of opslaan in een zuur of het scheiden en afvoeren van mest en urine, worden momenteel ontwikkeld en getest voor RAV/OW erkenning. Zodra deze systemen praktijkrijp zijn, worden ze bij nieuw- of verbouw als eis gesteld binnen het Beter Leven keurmerk.</p>	<p>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw de wijze van brongerichte aanpak.</p>	Aanbeveling
AH05A.1	Licht	<p>In ieder diervverblijf is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (daglicht of kunstlicht).</p>	<p>De periode van 8 uur aaneengesloten lichtperiode mag niet worden toegepast tussen zonsondergang en -opgang.</p>	<p>Controleer of het bedrijf werkt met dag- en nachtritme. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, daglichttoetreding, of vraag hiernaar bij de varkenshouder. Noteer gebruikte methode of antwoord varkenshouder.</p>	Minor
AH05B	Lichtsterkte	<p>Het licht in de stal, op dierhoogte, bedraagt minimaal 40 Lux.</p>	<p>Alle dieren moeten over voldoende licht kunnen beschikken. Schemering is te donker. Er wordt gebruik gemaakt van directe instraling door TL-LED-verlichting of hieraan gelijkwaardige verlichting. Indien genoeg daglicht aanwezig is, hoeft het kunstlicht niet aan te staan.</p>	<p>Meet met een Luxmeter of overal in de stal 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte. Noteer de bevindingen.</p>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH05C.1	Daglicht doorlatend oppervlak	<p>Het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken is minimaal 2% van het vloeroppervlak.</p> <p><u>Daglichttoetreding via de zijwand: 2% van het vloeroppervlakte.</u></p> <p><u>Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 1% van het vloeroppervlakte.</u></p> <p><u>Daglichttoetreding via een daglichtkoker in het dak: delen door factor 4, oftewel 0,50% van het vloeroppervlakte.</u></p> <p>Bij nieuw- en/of verbouw (van de buitenmuren of het dak) na 01-01-2011, doch uiterlijk 01-01-2025.</p>	<p><u>Het vloeroppervlak betreft het oppervlak van de afdeling inclusief voergang en/of werkpaden.</u> De daglicht doorlatende oppervlaktes bestaan bijvoorbeeld uit dakramen, zijvensters en/of lichtkokers.</p> <p><u>Daglicht doorlatende oppervlaktes mogen ook uit andere materialen bestaan zoals melkglas, glasblokken of polycarbonaat kanaalplaat, zo lang deze materialen een gelijke totaal hoeveelheid dlicht doorlaten als bij standaard glas.</u> Hierbij wordt de aanname gedaan dat de transmissiewaarde gemiddeld 0,8 bedraagt voor standaard glas. Bij een lagere transmissiewaarde moet er gecompenseerd worden met een groter daglicht doorlatend oppervlakte. Hoe groot de daglicht doorlatend oppervlakte moet zijn wordt als volgt berekend:</p> <p><u>$(0,8/\text{transmissiewaarde} \times \text{percentage daglicht doorlatend oppervlakte} \times \text{vloeroppervlakte})$</u></p> <p>Daglichttoetreding via de zijwand: 2% van het vloeroppervlakte.</p> <p>Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 1% van het vloeroppervlakte.</p> <p>Daglichttoetreding via een daglichtkoker in het dak: delen door factor 4, oftewel 0,50% van het vloeroppervlakte.</p> <p><u>Vanaf 1 april tot en met 30 september is het toegestaan om de daglicht doorlatende oppervlaktes te kalken. De kalklaag dient nog daglicht door te laten. Deze mag niet zo dik zijn dat het natuurlijk dag- en nachtritme niet meer is waar te nemen in de stal.</u></p> <p><u>Van 1 oktober tot en met 31 maart dienen de daglicht doorlatende oppervlaktes schoon te zijn (geen kalk meer op de oppervlaktes).</u></p>	<p>Controleer en noteer % daglicht doorlatend oppervlak en of de oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (bijv. of <u>een dag- en nachtritme waar te nemen is</u>, de oppervlaktes schoon zijn).</p> <p><u>Controleer en noteer of er gedurende de periode van 1 oktober tot en met 31 maart geen kalk op de daglicht doorlatende oppervlaktes zit.</u></p>	Minor
AH06	Schuurgelegenheid	<p>Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).</p>	<p>Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm); - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal); - een ruwe, betonnen hokafscheiding; - een hoekijzer. <p>De materialen moeten op een (voor alle leeftijden) goed bereikbare plek worden gemonteerd.</p>	<p>Controleer <u>en noteer of er</u> in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet. <u>Noteer welke schuurvoorziening aanwezig is.</u></p>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH07	Verrijkingmateriaal	In ieder hok met varkens is verrijkingmateriaal aanwezig.	<p><u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor de WUR Brochure over verrijkingmateriaal.</u> <u>Zie de informatie folder over verrijkingmateriaal op de website van Stichting Beter Leven keurmerk: beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/</u></p> <p>Verrijkingmateriaal dient varkens in staat te stellen hun essentiële behoeften te vervullen zonder dat dit ten koste gaat van hun gezondheid. Voor dit doel dient het verrijkingmateriaal <u>veilig te zijn en te voldoen aan de volgende eisen: de volgende karakteristieken te hebben:</u> <u>1. Veilig - zo dat de gezondheid van varkens niet in gevaar komt, en het niet tot verwondingen kan leiden;</u> <u>a2. Eetbaar – zo dat varkens <u>het ze kunnen</u> eten, met enig voedingsvoordeel (bijv. hout of kunststof heeft geen voedingsvoordeel en is dus niet 'eetbaar');</u> <u>b3. Kauwbaar – zo dat varkens er op kunnen bijten;</u> <u>e4. Onderzoekbaar—zo dat varkens ze kunnen onderzoeken; <u>Wroetbaar - zo dat varkens erin kunnen wroeten;</u></u> <u>d5. Manipuleerbaar/Afbreekbaar – zo dat varkens hun plaats, <u>voorkomenvorm</u> en structuur kunnen veranderen.</u></p> <p><u>De effectiviteit van verrijkingmateriaal wordt sterk bepaald door de juiste manier van aanbieden.</u> <u>Daarom Daarenboven</u> moeten de materialen op een zodanige wijze verstrekt worden dat zij: 1. <u>Vernieuwend zijn - dus</u> van blijvende interesse zijn, <u>dat is te zeggen</u>, ze moedigen het exploratiegedrag van varkens aan en worden regelmatig vervangen of aangevuld; 2. <u>Bereikbaar zijn - dus</u> toegankelijk zijn voor orale manipulatie <u>waarbij qua hoogte rekening wordt gehouden met het kleinste dier en dat varkens meer gebruik maken van laaghangend materiaal;</u> 3. <u>Beschikbaar zijn - alle dieren moeten gelijktijdig over het materiaal kunnen beschikken; in voldoende hoeveelheid worden verstrekt;</u> 4. <u>Schoon zijn - dus</u> schoon en hygiënisch zijn <u>en vrij van mest en urine.</u></p> <p><u>Verrijkingmateriaal moet aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Het is niet toegestaan om verrijkingmateriaal in de voerbak te verstrekken, tenzij dit niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraam- of dekstal.</u> Bij los strooien van verrijkingmateriaal (bijv. stro, luzerne) dient dit verrijkingmateriaal minimaal dagelijks te worden ververst en dient er daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkingmateriaal te worden aangeboden dat aan de <u>overige</u> bovenstaande karakteristieken voldoet (bijvoorbeeld een touw). <u>Verrijkingmateriaal dat besmeurd/vervuild is geraakt met mest of urine voldoet niet.</u></p>	<p>Controleer <u>en noteer of er</u> in minimaal 4 hokken of verrijkingmateriaal aanwezig is en of dat aan de eisen voldoet.</p> <p><u>Voor karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd.</u></p> <p>Bij verrijkingmateriaal dat aangevuld/ ververst moet worden, <u>controleer de aankoopbonnen.:-</u> <u>administratieve controle op aankoop navulling.</u></p>	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH08.1	Stroverstrekking voor groepen >40	In <u>bestaande</u> hokken van minstens 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt <u>permanent</u> stro verstrekt. Het stro dient permanent beschikbaar te zijn.	<p>Naast stro mag ook ander afleidingsmateriaal worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld hooi of luzerne, mits <u>Livestock Sciences van Wageningen Livestock University en Research</u> heeft beoordeeld dat het materiaal in vergelijkbare mate in de verrijkingsbehoefte van het dier voorziet.</p> <p>Er wordt stro verstrekt op één van de volgende manieren, waarbij dit ook stroverstreking in de afseiding van 2 groepen van 20 varkens mag zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een strospeelbak, op elke 40 varkens minstens één. Bestaande uit een storuif/aardappelmand met/zonder een opvangbak. Twee zeugen, drie biggen of twee vleesvarkens kunnen tegelijkertijd uit de bak strootjes trekken; 2. een stroswing, op elke 40 varkens minstens één. Bestaande uit een kunststofbuis die in een hokafseiding gemonteerd is en in de richting van beide hokken kan 'slingeren'. De buis dient met stro gevuld te zijn en varkens kunnen dit al wroetend aan de onderkant van de buis verkrijgen. Door de kunststofbuis in hoogte te verstellen komt er makkelijker of moeilijker stro vrij uit de buis; 3. een automatisch stroverstrekingssysteem, een buizen transportsysteem. <p>Hiermee wordt dagelijks één of meerdere keren een kleine hoeveelheid stro verstrekt op de dichte vloer van het varkenshok.</p> <p>Een koker met een voorraad maïs of los stro is ook toegestaan, mits aantoonbaar is dat er altijd een voorraad in de koker zit en dat het bedrijf een voorraad maïs/stro op het bedrijf heeft.</p> <p>Bij los strooien van verrijkmateriaal (bijv. luzerne) dient dit verrijkmateriaal minimaal dagelijks te worden ververst en dient er daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkmateriaal te worden aangeboden (bijvoorbeeld een touw).</p>	Controleer <u>in minimaal 4 hokken of de stroverstreking voldoet aan</u> de eisen. Noteer <u>de</u> wijze van stroverstreking. Controleer bijv. op basis van aankoopbonen dat er stro of vergelijkbaar materiaal wordt verstrekt.	Minor
AH11	Drinkwatermeter	Elke afdeling heeft een eigen watermeter. Bij nieuw- en/of verbouw na 1 januari 2018, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2028.		Controleer of bij nieuwbouw of verbouw een watermeter geïnstalleerd is.	Minor
AH12	<u>Vluchtmogelijkheid</u>	<u>In elk groepshok hebben zeugen, gespeende biggen en vleesvarkens de beschikking over een mogelijkheid om te vluchten voor hokgenoten. Bij ver- en/of nieuwbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	<u>Voorbeelden van een vluchtmogelijkheid zijn een schot, een plateau, een onderkruip of een buitenuitloop. Dit scheidt rust en gaat vechten en staartbijten tegen. Op elke groep varkens moet, minstens 1 schuilvoorziening aanwezig zijn. Bij groepen boven de 40 dieren komt er per 20 dieren 1 schuilvoorziening bij.</u>	<u>Controleer en noteer of een vluchtmogelijkheid aanwezig is. Controleer en noteer bij groepen boven de 40 dieren of er per 20 dieren 1 schuilvoorziening extra is toegevoegd.</u>	Minor
AH13	<u>Stroomdraden</u>	<u>Stroomdraden in de voor de dieren bereikbare ruimten in de stal zijn niet toegestaan.</u>	<u>Het gebruik van stroomdraden, ongeacht of er stroom op staat, is niet toegestaan.</u>	<u>Controleer en noteer of er gebruik wordt gemaakt van stroomdraden.</u>	Minor
AH14	<u>Doorgangen tussen hokken</u>	<u>Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsgrootte te vergroten, onder de volgende voorwaarden:</u> <u>- De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals beschreven in criterium AH15;</u> <u>- Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen;</u> <u>- De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken;</u> <u>- Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang;</u> <u>- Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprchting).</u>	<u>De doorgangen moeten aan de voorwaarden voldoen om de dieren een onbelemmerde en stimulerende doorgang te bieden naar het gehele te beschikking staande oppervlakte.</u>	<u>Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH15	Langdurig sluiten doorgangen tussen hokken	<p>De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tot maximaal de eerste zeven dagen bij opleggen van biggen in het gespeende biggenhok. De biggen dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big/vleesvarken/zeug; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen en het permanent afvoeren van varkens naar de slacht. 	<p>Om te bevorderen dat de biggen de daarvoor beoogde mestplaats als vaste mestplaats kiezen.</p> <p>Om daar waar mogelijk verdere verspreiding van de ziekte te beperken.</p> <p>Om te voorkomen dat de varkens tussen de aaneengeschakelde hokken heen en weer kunnen bewegen en er daardoor onnodige onrust ontstaat.</p>	<p>Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij opleggen (biggen), besmettelijke ziektes en afleveren.</p>	Minor
Energie en klimaat					
EK01	Elektriciteitsverbruik en elektriciteitsopwekking	<p>De aangekochte elektriciteit is max 160 kWh/GAZ (zeugen) en 20 kWh/vleesvarkensplaats (vleesvarkens) op basis van het jaargebruik van voorgaand jaar (exclusief privégebruik). Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).</p> <p>Per 01-01-2030 is de hoeveelheid aangekochte elektriciteit (exclusief privégebruik) 80 kWh/GAZ (zeugen) 10 kWh/vleesvarkensplaats (vleesvarkens).</p> <p>Per 01-01-2035 wekt het bedrijf al zijn eigen elektriciteit (exclusief privégebruik) op en koopt het geen elektriciteit meer aan.</p>	<p>Aangekochte elektriciteit = verbruik elektriciteit minus zelf opgewekte elektriciteit. Door het plaatsen van tussenmeters kan worden aangetoond welk energieverbruik wel of niet is toe te rekenen aan het veehouderijbedrijf.</p> <p>Als er meer elektriciteit wordt verbruikt moet er binnen een jaar door een energieadviseur een plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan beschrijft hoe het bedrijf binnen drie jaar op de norm komt door te besparen en/of zelf energie op te wekken. In het plan van aanpak worden concrete maatregelen opgenomen die zullen worden uitgevoerd, inclusief berekende energiebesparing, eventuele investeringskosten en tijdsplanning.</p> <p>De veehouder raadpleegt hiervoor een externe energieadviseur naar keuze.</p>	<p>Controleer de aangekochte elektriciteit op basis van de voorgaande elektriciteitsrekening (minus schatting privéverbruik) en het aantal GAZ/vleesvarkenplaatsen en/of aanleverbewijzen van groen opgewekte stroom bekostigd door de varkenshouder, maar buiten zijn of haar bedrijf.</p> <p>Bij te hoge aankoop van elektriciteit controleer bij de volgende jaarlijkse controle of er een plan van aanpak is opgesteld door een externe energieadviseur. Controleer of het bedrijf binnen drie jaar na het opstellen van het Plan van aanpak alsnog voldoet. Noteer de bevindingen.</p>	Minor
EK02	Groene stroom	<p>Het bedrijf neemt 100% groene stroom af via contract.</p> <p>Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).</p>	<p>Groene stroom wordt gedefinieerd aan de hand van het contract met de energieleverancier. Bij een contract met grijze stroom dient binnen 1 jaar na deelname aan BLK te worden overgestapt op groene stroom.</p> <p>Na 01-01-2035 vervalt EK02, mits EK01.1 volledig behaald is.</p>	<p>Controleer of het bedrijf 100% groene stroom afneemt aan de hand van het contract met de energieleverancier. Noteer de bevindingen.</p>	Minor
EK03	Aardgas AANBEVELING	<p>Bij nieuwbouw wordt de stal zonder gasaansluiting gebouwd. Bij bestaande stallen wordt uiterlijk 01-01-2040 geen gas meer gebruikt.</p>	<p>Dit geldt alleen voor gebouwen die direct gerelateerd zijn aan de varkenshouderij en niet voor woonhuizen of andere bijgebouwen die niet gerelateerd zijn aan de varkenshouderij.</p> <p>Deze aanbeveling is alleen van toepassing als het bedrijf in een gebied is gevestigd waar het energienet ten tijde van de nieuwbouw voldoende transportcapaciteit heeft. Hiervoor kan een aanvraag voor teruglevering worden ingediend bij de netbeheerder.</p>	<p>Controleer het boerenref op nieuwbouw gerelateerd aan de varkenshouderij. Controleer of er een gasaansluiting met gasmeter in de nieuwbouw aanwezig is. Controleer bij bestaande stallen vanaf 01-01-2040 of er geen gas meer wordt gebruikt aan de hand van de leveringscontracten en facturen.</p> <p>Als er ten tijde van nieuwbouw onvoldoende transportcapaciteit was, controleer de schriftelijke afwijzing van de netbeheerder. N.v.t. voor 01-01-2040.</p> <p>Noteer de bevindingen.</p>	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
EK04	Elektriciteit uit mestvergisting	Gas uit vergiste mest wordt op het varkensbedrijf niet omgezet in elektriciteit.	Bij omzetting van gas uit vergiste mest in elektriciteit gaat ongeveer 60% van de elektriciteit verloren in de vorm van warmte, waardoor dit geen efficiënt proces is.	Controleer aan de hand van de aanwezigheid van een warmtekrachtkoppeling of gas uit vergiste mest niet wordt omgezet in elektriciteit. Noteer de bevindingen.	Minor
Beren					
BE01.1	Hokuitvoering <u>beren</u>	Het berenhok heeft een minimale oppervlakte van 6,0 m ² <u>per beer</u> . Indien het hok ook gebruikt wordt om te dekken, geldt een oppervlakenorm van 10,0 m ² <u>per beer</u> .	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.	Controleer en noteer de oppervlakte van het berenhok.	Major
BE03	Bedekking vloer ligplaats <u>beren</u>	De vloer van de ligplaats moet ingestrooid zijn met stro of vergelijkbaar materiaal. Bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030.		Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030 of de vloer van de ligplaats is ingestrooid.	Minor
BE04	Dichte vloer <u>beren</u>	De vloer van het hok mag voor maximaal 50% uit roostervloer bestaan. Bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030.	Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030 of de vloer voor maximaal 50% uit roostervloer bestaat.	Minor
BE05	Trog <u>beren</u>	Bij voeding via een trog heeft deze een vreetbreedte van minimaal 30 cm per beer.	Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer de breedte van de trog.	Minor
BE06	Hokverrijking voor <u>beren</u>	Beren krijgen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. - Het dichte deel van de vloer van een beer moet volgens het "Besluit houders van dieren" bedekt zijn met strooisel. Hiermee wordt ook aan de behoefte van hokverrijking voldaan, mits het strooisel regelmatig aangevuld of vervangen wordt; - Aanvullend is het goed nog ander verrijkmateriaal te geven zoals een touw, jutezak of lange ketting met grote schakels; - Indien het strooisel op de vloer niet eetbaar is, moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/ccm/graskuil per dier gegeven worden.	Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Gelten					
G01	Huisvesting gespeende fokgelten	Vanaf spenen tot 10 weken leeftijd dienen zeugjes bedoeld om mee te gaan fokken bij elkaar te worden gehuisvest conform de criteria voor gespeende biggen.		Controleer en noteer of de gespeende fokgelten bij elkaar worden gehuisvest en of zij conform de criteria voor gespeende biggen gehouden worden.	Minor
G02	Huisvesting jonge fokgelten 10 weken tot 6 maanden	Vanaf 10 weken tot 6 maanden leeftijd worden de jonge fokgelten gehouden conform de criteria voor vleesvarkens.		Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten van 10 weken tot 6 maanden leeftijd en of zij conform de criteria voor vleesvarkens worden gehouden.	Minor
G03	Huisvesting jonge fokgelten na 6 maanden	Na 6 maanden worden jonge fokgelten gehouden conform de groepshuisvesting van zeugen.		Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten na 6 maanden leeftijd en of zij conform de criteria voor zeugen worden gehouden.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Zeugen					
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd.	Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.	Controleer en noteer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	Minor
Z03	Monitoring klauwgezondheid	De conditie van de poten en klauwen van minimaal 30 zeugen worden minimaal 1 keer per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van de klauwcheck.	Zie http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Doe-de-Zeugenklauwen-Check.htm Bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck worden er verbeteringen doorgevoerd en wordt de frequentie van monitoring verhoogd naar 2x per jaar. Totdat er geen scores van 3 of 4 in de klauwcheck meer zijn.	Controleer en noteer of de varkenshouder de bevindingen van de jaarlijkse klauwcheck heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is. Controleer en noteer of er bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck de frequentie van monitoring is verhoogd van 1x per jaar naar 2x per jaar.	Minor
Z03a	Monitoring klauwgezondheid	De uitkomsten van de klauwcheck worden 1 keer per jaar met de bedrijfseigen dierenarts geëvalueerd om o.a. excessieve groei, infecties en pijnlijk voortbewegen te voorkomen.		Controleer of de resultaten uit de gangscore en klauwcheck met de dierenarts besproken worden. Noteer de bevindingen.	Minor
Z04A.4	Staart fokdieren	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd.	Indien er vanwege welzijnsproblemen toch staarten moeten worden gecoupeerd dan moet dit bij fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van >10 cm bij volwassen zeugen. Als er gecoupeerd wordt maakt de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan om de staarten langer te houden. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet:- a.- Het verstrekte verrijkmateriaal;- b.- De reinheid van de varkens;- c.- Thermaal comfort en luchtkwaliteit;- d.- Gezondheidstoestand;- e.- Competitie om voedsel en ruimte;- f.- Het dieet.	Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan aanwezig is.	Minor
Z04B	Staartbijten fokdieren	Minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten staart.		Controleer in minimaal 2 afdelingen of minimaal 95% van de dieren een niet aangevreten staart heeft. Noteer de bevindingen.	Minor
Z05	Dekstal	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: 1. één week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. 2. het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie (KI). <u>Dit criterium zal komen te vervallen wanneer Z05b in werking treedt.</u>	NVT Als het bedrijf via een schriftelijke bevestiging kan aantonen dat ze in het door de overheid opgezette begeleidingstraject zitten, mogen zeugen tot en met maximaal 28 dagen na de dag van inseminatie individueel gehouden worden omdat bij het in groep zetten van de zeugen 4 dagen na inseminatie problemen ondervindt. De begeleiding is erop gericht om groepshuisvesting na 4 dagen op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Na afloop van dit begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.	Controleer hoe lang de zeugen in de dekstal verblijven en noteer het maximaal aantal dagen. Wanneer het bedrijf deelneemt aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject controleer of hier een schriftelijke bevestiging van is. Na afloop van het begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z05a	Verrijking zeug in de dekstal	De zeug krijgt in de dekstal verrijkmateriaal aangeboden.	<p><u>Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07.</u></p> <p><u>Permanent aanwezig is bijvoorbeeld een jute zak, verse tak of stevig touw zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal), met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm, dat de zeug geleidelijk kapot kan maken.</u></p> <p><u>Bij de bevestiging van het materiaal dient rekening gehouden te worden met de volgende eisen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Het materiaal hangt minimaal op schouderhoogte bevestigd;</u> - <u>het hangt op ongeveer 20 cm uit de muur of hokafscheiding;</u> - <u>het wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie.</u> <p><u>Daarnaast wordt dagelijks eetbaar verrijkmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/ccm/graskuil per dier gegeven worden.</u></p> <p><u>Een stuk pvc-pijp of rubber om een buis van de box voldoet niet.</u></p>	<p><u>Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.</u></p>	Minor
Z05b	Groepshuisvesting dekstal <u>AANBEVELING</u>	Zeugen worden in de dekstal in groepen gehouden.	<p><u>Onder voorbehoud van doorontwikkeling tot praktijkrijpe stalsystemen.</u></p>	<p><u>Controleer en noteer of zeugen in de dekstal in groepen gehouden worden.</u></p>	Aanbeveling
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen/dekken worden er extra controles uitgevoerd om agressieve dieren en/of gewonde/gestreste dieren tijdig te identificeren.	<p>Er wordt bij het toevoegen van dieren aan een groep op meerdere momenten <u>door de veehouder</u> een extra controle uitgevoerd de eerste dagen na samenvoeging.</p> <p>Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet.</p> <p>Gewonde/gestreste dieren worden genoteerd en met de dierenarts besproken en indien nodig naar de ziekenboeg overgeplaatst als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.</p>	<p>Controleer <u>en noteer</u> of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve, gewonde of gestreste dieren in de groep. <u>Controleer via interview of er extra controles worden uitgevoerd bij het samenvoegen met dieren, noteer bevingingen.</u></p>	Minor
Z08.1	Oppervlakte per zeug	Het oppervlak is min. 2,25 m ² per zeug, waarvan min. 1,3 m ² dicht als ligruimte. <u>Bij ver- en nieuwbouw doch uiterlijk per 01-01-2035 is het minimum oppervlak per zeug 2,5 m².</u>	<p><u>Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.</u></p> <p>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden.</p> <p><u>Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <u>a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en</u> <u>b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt.</u> <p><u>Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.</u></p>	<p>Controleer oppervlakte per zeug en noteer deze. <u>Bij twijfel over beschikbare oppervlakte ruimte opmeten.</u></p>	Major
Z09.1	Groepshuisvesting systeem- zeug	<p>De zeugen <u>beschikken over voldoende bewegingsruimte,</u> liggen in groepen van 20 of meer-</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Groepen van 1 t/m 5 min. 2,475 m² per zeug;</u> - <u>Groepen van 6 t/m 19: min. 2,40 m² per zeug en per 01-01-2035 2,75 m² per zeug;</u> - <u>Groepen van 20 t/m 39: min. 2,25 m² per zeug en per 01-01-2035 2,50 m² per zeug;</u> - <u>Groepen van 40 of meer: 2,25 m² minus 10% = min. 2,03 m² per zeug en per 01-01-2035 2,50 m² minus 10% = 2,25m² per zeug.</u> <p>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p><u>Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Kleinere groepen zeugen zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per zeug beschikbaar is.</u></p>	<p><u>Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, en datum (nieuw- en/of ver-)bouw stal: het aantal zeugen per groep en de oppervlakte per zeug.</u></p>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z09.1a	<u>Ligvlakken groepshuisvesting zeug</u>	<u>Indien er ligvlakken worden gecreëerd in de groepshuisvesting voor zeugen is de minimale breedte 2,8 m.</u>	<u>Een liggende zeug neemt ca 55-60 cm in beslag, op deze manier passen er vijf zeugen naast elkaar.</u>	Controleer steekproefsgewijs de breedte van de ligvlakken. Noteer de bevindingen.	Minor
Z10	Uitfaseren voerligboxen met uitloop.	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van groepshuisvesting in voerligboxen met uitloop. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.		Controleer bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 of er voerligboxen aanwezig zijn. Noteer de bevindingen.	Minor
Z11	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruikt maakt van voerligboxen met uitloop moet achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn, zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan omdraaien. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 zijn voerligboxen met uitloop niet meer toegestaan.</u>		Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.	Major
Z11a	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruikt maakt van voerligboxen met uitloop nog gebruikt worden mogen de voerligboxen rond het voeren max. 2 uur afgesloten worden. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 zijn voerligboxen met uitloop niet meer toegestaan.</u>		Controleer <u>de voertijden in de computer en vergelijk dit met het moment dat de boxen gesloten zijn. Noteer de bevindingen, dit door de tijd van het voeren naast de gesloten boxen te leggen.</u>	Minor
Z12	<u>Bedekking vloer ligplaats</u>	<u>De vloer van de ligplaats is ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal of is voorzien van een rubber top laag.</u> <u>Bij nieuw- en verbouw na (datum in werking treding criterium), doch uiterlijk per 01-01-2035.</u>		Controleer bij nieuw- en verbouw na (datum in werking treding criterium), doch uiterlijk per 01-01-2035 of de vloer van ligplaats is ingestrooid of van rubber voorzien. Noteer de bevindingen.	Minor
Z13	Mestplaats zeugen	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen voldoende grip geeft, bijvoorbeeld bestaat uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, <u>geldt: bestaat de mestplaats uit:</u> <u>- bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze een vloer die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60) moet voldoen;</u> <u>- of</u> <u>- bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.</u>	<u>De mestplaats bestaat bijvoorbeeld geprofileerd metaal of betonrooster.</u>	Controleer <u>en noteer of de materiaal mestplaats de zeugen voldoende grip geeft.</u> Noteer het materiaal van de mestplaats. <u>Indien van toepassing, controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.</u> <u>-en bij nieuw- of verbouw aantal Leroux of FSC2000-waarde bij aanschaf (uit certificaat bij vloer te halen).</u>	Minor
Z14	Voerverstrekking via een trog	Als guste en dragende zeugen tegelijkertijd worden gevoerd via een trog, <u>worden mogen</u> de dieren bij vreten beschermd <u>worden</u> door tussenschotjes boven de trog.	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen. Er mag een trogverdeler zijn die maximaal tot net achter de schouder van een volwassen zeug loopt.	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid van tussenschotjes. Noteer of voldaan wordt <u>aan de maximale lengte.</u>	Minor
Z14a	<u>Vreetplaatsen zeugen eetmomenten</u>	<u>Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle zeugen tegelijk eten.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2035.</u>		<u>Controleer en noteer of voldoende eetplaatsen aanwezig zijn.</u>	Minor
Z15.1	Troglengte	Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 30 cm per zeug. <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2030 is de vreetbreedte minimaal 35 cm.</u>	Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten.	Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twiifel. <u>N.v.t. bij individuele of ad libitum-voeding.</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z15.2	<u>Vloervoeding</u>	<u>Bij een vloervoedingssysteem mogen groepen niet groter zijn dan 25 zeugen.</u>	<u>Om voercompetitie tegen te gaan is het belangrijk dat groepen zo veel mogelijk bestaan uit zeugen met weinig pariteit- en conditieverschil. Hoe groter de groep, des te kleiner de kans op uniformiteit.</u>	<u>Controleer en noteer of groepen zeugen niet groter zijn dan 25 dieren.</u>	Minor
Z16.1	Aantal vreetplaatsen individuele of <i>ad libitum</i> voeding	Bij een voersysteem waarbij individueel of <i>ad libitum</i> wordt gevoerd, is er minstens één vreetplaats per 12 dieren.	N.v.t. bij voerstations.	Controleer <u>en noteer</u> of er 1 vreetplaats per 12 dieren aanwezig is. <u>Noteer afwijkingen</u> . N.v.t. bij voerstations.	Minor
Z17.1	Vreetbreedte individuele of <i>ad libitum</i> voeding	Bij individuele of <i>ad libitum</i> voeding dient de vreetplaats minimaal 30 cm breed te zijn. <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2030 is de vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding minimaal 35 cm.</u>	<u>Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.</u>	Controleer <u>en noteer</u> of de breedte van de vreetplaats voldoet. <u>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of de breedte van de vreetplaats voldoet.</u> <u>Noteer afwijkingen.</u>	Minor
Z18.1	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 <u>werkende</u> drinkplaats per 12 zeugen. <u>Bij met brij gevoerde zeugen kan worden volstaan met 1 drinknippel per 24 zeugen.</u>	<u>Het voerstation telt niet mee als drinkplaats.</u>	Controleer <u>en noteer</u> het aantal zeugen per <u>werkende</u> drinkplaats. <u>Noteer bevindingen.</u>	Minor
Z18.1A	<u>Minimaal 2 drinkplaatsen</u> AANBEVELING	<u>In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen aanwezig.</u>	<u>Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.</u>	<u>Controleer en noteer of er minimaal 2 drinkplaatsen aanwezig zijn. Controleer of de afstand tussen de drinkpunten voldoet.</u>	Aanbeveling
Z19	Ruwvoer	Om hongergevoel tegen te gaan krijgen de zeugen <i>ad libitum</i> : - voer met een hoog v-NSP gehalte, of - ruwvoer als stro, <u>graskuil</u> of hooi.	<u>Onder ruwvoer worden voeders verstaan met een droge stofgehalte van minimaal 50%.</u>	Controleer op de aankoopbonnen of vezelrijkvoer of ruwvoer is aangekocht. Controleer in de stal of het verstrekt is. Noteer type vezelrijk voer <u>en bevindingen.</u>	Major
Z21	<u>Hokverrijking dragende zeugen</u>	<u>Dragende zeugen krijgen verrijkingmateriaal aangeboden.</u>	<u>Voor een beschrijving waar verrijkingmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07.</u> <u>Aanvullend aan het ruwvoer bedoeld onder Z19 krijgen de zeugen permanent toegang tot verrijkingmaterialen. Geschikte materialen voor zeugen zijn o.a. touwen of jute zakken. Daarnaast wordt dagelijks eetbaar verrijkingmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/ccm/graskuil per dier gegeven worden.</u>	<u>Controleer of er verrijkingmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkingmateriaal dat wordt aangeboden.</u>	Minor
Kraamstal					
K01.1	<u>Vrijloopkraamhok</u>	<u>In het vrijloopkraamhok mag de zeug na werpen nog maximaal 5 dagen vastgezet worden, daarna moet ze zich vrij door het kraamhok kunnen bewegen.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035.</u>	<u>Een zeug mag maximaal 5 dagen worden vastgezet om doodliggen van biggen tegen te gaan.</u> <u>Voor groepskraamhokken is eerst meer praktijkonderzoek nodig.</u>	Controleer bij nieuw- en/of verbouw vanaf 01-01-2025, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 in de kraamafdeling of de kraamhokken voldoen. Noteer het aantal dagen dat de zeugen in het kraamhok worden vastgezet.	Major
K01.1a	<u>Zeugenoppervlak vrijloopkraamhok</u>	<u>Het vrijloopkraamhok biedt de zeug toegang tot minimaal 4,5 m² van de totaal oppervlakte met een draaicirkel van minimaal 2 m.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035.</u> <u>Voor koplopende bedrijven die vóór vaststelling van dit criterium al vrijloopkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2045.</u>		<u>Controleer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 in de kraamafdeling of de zeugenoppervlakte en draaicirkel in de kraamhokken voldoen. Noteer de bevindingen.</u>	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K02.1	Oppervlak kraamhok	Het oppervlak van een kraamhok bedraagt minimaal 3,8 m ² , waarbij de zeug mag worden ingesloten om doodliggen van biggen tegen te gaan. <u>Bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 is de oppervlakte van een kraamhok minimaal 7,5 m².</u> <u>Voor koplopende bedrijven die vóór (datum vaststelling criteria) al vrijloopkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2045.</u>	<u>Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.</u>	Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Major
K03.1	Ligplaats kraamzeug	Als de ligplaats volledig uit rooster bestaat moet deze, ter verhoging van het ligcomfort (verkoeling), bestaan uit bijvoorbeeld: - gecoat metaal of - speciaal voor dit doeleinde gegoten metaal of - hard kunststof.		Controleer <u>en noteer het</u> vloermateriaal. <u>Noteer vloermateriaal ligplaats kraamzeug.</u>	Minor
K05.1	Nestbouw materiaal	In de kraamstal wordt minimaal 48 uur voor de verwachte werpdatum nestbouw materiaal aangeboden aan de kraamzeug.	Het nestbouw materiaal kan bestaan uit stro, een jute zak, of vergelijkbaar materiaal. Een jute zak zit vast aan de hokafscheiding binnen bereik van de zeug (op vloerniveau bij kop van de zeug). <u>Losse materialen (bijv. los zaagsel op de vloer) en Erg</u> harde materialen (bijv. hout) voldoen niet als nestbouw materiaal.	Controleer het nestbouw materiaal en de aanwezigheid ervan in tenminste 4 kraamhokken. Voer tevens een administratieve controle uit op de aankoop van het nestbouw materiaal. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
K06	Werpruimte	Wanneer de zeug vaststaat bij het werpen dient er achter de zeug minimaal 30 cm ruimte te zijn om de biggen te werpen.		Meet en noteer aanwezige werpruimte achter de zeug. <u>Minor</u>	
K07.1	Verrijkmateriaal zeug in kraamstal	De zeug krijgt in het kraamhok uiterlijk één dag na afbiggen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. <u>- Permanent aanwezig is Er wordt</u> bijvoorbeeld een <u>jute zak, verse tak of</u> stevig touw <u>gebruikt</u> zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal), met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm dat de zeug geleidelijk kapot kan maken. <u>Touw hangt is minimaal op schouderhoogte bevestigd en Bij de bevestiging van het materiaal dient rekening gehouden te worden met de volgende eisen:</u> <u>- Het materiaal hangt minimaal op schouderhoogte bevestigd;</u> <u>- het hangt op</u> ongeveer 20 cm uit de muur of hokafscheiding; <u>- Touw het</u> wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie. <u>- Daarnaast wordt dagelijks eetbaar verrijkmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/cm/graskuil per dier gegeven worden.</u>	Controleer verrijkmateriaal. <u>Noteer type verrijkmateriaal. in de kraamhokken en bijv. op basis van aankoopbonen dat er verrijkmateriaal aanwezig is/wordt verstrekt. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
K07A.1	<u>Verrijkmateriaal zuigende biggen in de kraamstal</u>	<u>Zuigende biggen krijgen in het kraamhok uiterlijk 2 dagen na werpen verrijkmateriaal aangeboden.</u>	<u>Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07.</u> <u>Voorbeelden van verrijkmaterialen geschikt voor zuigende biggen zijn o.a.:</u> <u>- Papiersnippers (zonder inkt), sisal touw of grote gepelleteerde ruwvoerbrokken;</u> <u>- Touw, zodat bijtgedrag zich hier in plaats van op de zeug richt is aan te bevelen;</u> <u>- Hokverrijking waarmee zeug en big samen kunnen spelen of samen van kunnen eten, levert een bijdrage aan de sociale ontwikkeling van de big. Een jutezak kan zodanig opgehangen worden dat biggen en zeug er te gelijk mee kunnen spelen. Alleen als de jute zak bereikbaar is voor de biggen, telt deze voor de biggen als verrijkmateriaal mee.</u>	<u>Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K08	Biggenest	Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats/ <u>biggenest</u> van <u>minimaal</u> 0,6 m ² . <u>Bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 bedraagt de afgeschermd ligplaats minimaal 1,0 m².</u> <u>Voor koplopende bedrijven die vóór vaststelling van dit criterium al vrijloopkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2045.</u>		Controleer <u>of ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 0,6 m², biggenest op m² ligplaats. Noteer afwijkingen.</u> Controleer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 of de ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,0 m ² . Noteer de bevindingen.	Minor
<u>K08.1</u>	<u>Vergroten biggenest</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats van minimaal 1,2 m².</u>	<u>Met een groter biggenest, passen er meer biggen tegen het einde van de kraamperiode gelijktijdig in het nest.</u>	<u>Controleer of ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,2 m². Noteer de bevindingen.</u>	<u>Aanbeveling</u>
K08a	Vloer biggenest	De vloer van <u>de afgeschermd ligplaats/ het</u> biggenest is dicht.		Controleer <u>en noteer</u> of de vloer van het biggenest dicht is. <u>Noteer afwijkingen.</u>	Minor
K08b	Verwarming biggenest	<u>De afgeschermd ligplaats/ Het</u> biggenest dient verwarmd te kunnen worden door: 1. een biggenlamp, <u>infrarood plaat</u> en/of 2. vloerverwarming	De temperatuur in het biggenest wordt hiermee afgestemd op de actuele behoefte van de aanwezige biggen.	Controleer biggenest op aanwezigheid <u>en type</u> verwarming. Noteer <u>de bevindingen type verwarming.</u>	Minor
<u>K08c</u>	<u>Vloer biggenest ingestrooid</u>	<u>De vloer van het biggenest is ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal.</u> <u>Bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.</u>		<u>Controleer en noteer bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 of de vloer van het biggenest ingestrooid is.</u>	<u>Minor</u>
K09A.1	Overleggen biggen	Het routinematig overleggen van biggen is niet toegestaan.	In principe zoogt elke zeug haar eigen biggen. Het overleggen van biggen mag daarom geen routine zijn en is enkel toegestaan: - binnen dezelfde leeftijdsgroep (biggen) - tot en met een leeftijd van de 3e dag na geboorte - mits het percentage overgelegde biggen binnen één leeftijdsgroep (biggen) onder de 10% blijft.	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden m.b.t. overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	<u>Minor</u>
K09B.1	Kunstmatig zogen	Kunstmatig zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is niet toegestaan.	Kunstmatig zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is alleen toegestaan: - in uiterste nood, - tijdelijk, - in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, en - mits er maatregelen worden genomen om het gebruik weer overbodig te maken.	<u>Controleer of er gebruik wordt gemaakt van kunstmatig zogen. Indien er gebruik wordt gemaakt van kunstmatig zogen, controleer en noteer bij houder of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.</u>	Minor
K10.1	Speelruimte biggen.	Biggen in het kraamhok kunnen ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, lopen. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag. Dit geldt niet voor een apart biggenest dat geen deel uitmaakt van het kraamhok. <u>Verstelbare vloeren blijven toegestaan, deze vormen veelal slechts in de eerste dagen een potentieel obstakel.</u>	N.v.t. bij bestaande stallen <u>tot 01-01-2025</u> . Bij nieuw- en/of verbouw, <u>doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u> : controleer <u>en noteer</u> of biggen <u>in het kraamhok</u> volledig rond kunnen lopen.	Minor
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen uiterlijk vanaf een leeftijd van 14 dagen vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en <u>speenshoek speedip</u> tegen te gaan.	Controleer <u>en noteer</u> of biggen vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen, <u>door middel van het controleren van</u> Controleer <u>aan de hand van</u> de voorraad en facturen.	Minor
<u>K11a</u>	<u>Trog zeug</u>	<u>De trog van de zeug wordt vervangen door een voerplaat of dusdaniq lage voerbak waar de biggen ook vanaf kunnen eten</u> <u>Bij nieuw- en verbouw vanaf 01-01-2025, doch uiterlijk per 01-01-2035.</u>	<u>Hierdoor leert de zeug de biggen al op jonge leeftijd om vast voedsel op te nemen. Dit helpt een speedip voorkomen.</u>	<u>Controleer of de trog van de zeug op de juiste hoogte hangt en de biggen hier ook vanaf kunnen eten.</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	<u>Minor</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K12.1	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van <u>25-28</u> dagen. Individuele biggen worden niet eerder dan op <u>23-25</u> dagen leeftijd gespeend. <u>Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).</u>		Controleer <u>en noteer</u> de speenleeftijd <u>van de biggen</u> . <u>Noteer de speenleeftijd</u> en speendatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem). <u>Noteer de minimale speenleeftijd in dagen.</u>	Minor
<u>K12a.1</u>	<u>Overleggen na spenen tomen</u>	<u>Bij het spenen van een toom mag een achterblijvende big overgelegd worden naar een pleegzeug.</u>	<u>Soms zit er in een toom een sterk achterblijvende big die nog wat langer bij een zeug zou moeten zogen. Deze mag overgelegd worden naar een pleegzeug. Dit mag geen routine zijn en is enkel toegestaan:</u> <u>- binnen dezelfde leeftijdsgroep;</u> <u>- mits het percentage overgelegde biggen onder de 2% blijft.</u>	<u>Controleer door middel van de hokkaarten of overleggen heeft plaatsgevonden en indien dat het geval is, of dit volgens de gestelde eisen is gebeurd.</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
<u>K13</u>	<u>Kraamopfok hokken</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Er wordt gebruik gemaakt van opfok kraamhokken.</u>	<u>In opfok kraamhokken wordt na het spenen de zeug uit het kraamhok gehaald. De biggen blijven in het kraamhok tot een leeftijd van minimaal 10 weken. Doordat de biggen in hetzelfde hok blijven, ervaren ze niet de stress van het verhuizen naar een nieuw hok in combinatie met het spenen.</u>	<u>Controleer en noteer of opfok kraamhokken gebruikt worden.</u>	<u>Aanbeveling</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Biggen					
B01.1	Oppervlakte per big	Het minimale <u>beschikbare</u> hokoppervlak per <u>gespeende</u> big bedraagt gemiddeld <u>per bedrijf</u> 0,4 m ² <u>per bedrijf</u> en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,36 m ² oppervlak. <u>Bij een groeps grootte van 40 of meer dieren of bij het gebruik van kraamopfokhokken mag het oppervlak per gespeende big 10% minder zijn, gemiddeld 0,36m² per bedrijf en geen enkele, individuele big minder dan 0,32m².</u>	<u>Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.</u> De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot verplaatsing naar een vleesvarkensstal. <u>Bij een groeps grootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.</u>	Controleer <u>de</u> oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer <u>de</u> oppervlakte per big bij opzet.	Minor
B01.1a	Luchtinhoud per big	<u>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is de inhoud van de stal minimaal 1,2 m³ per big.</u> <u>Bij nieuw of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025. Indien met ingang van 01-01-2025 niet kan worden voldaan aan dit criterium, dient per 01-01-2025 te worden voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.</u>	<u>In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt tot 01-01-2025 de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie om te zorgen dat er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt.</u> <u>De luchtinhoud per big kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen.</u>	<u>Controleer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 de luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen (lengte x hoogte x breedte). Noteer inhoud (m³) per big. Controleer en noteer tot 01-01-2025 of in bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud de ventilatie is aangepast waarbij er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt. Indien per 01-01-2025 niet wordt voldaan aan dit criterium, controleer en noteer of er wordt voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.</u>	Minor
B02.1	Vloeruitvoering- Dichte vloer biggen	De vloer voor gespeende biggen is voor 40% dicht. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025. <u>De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten, maar bestaat uit maximaal twee delen. Bij een groeps grootte van 40 of meer biggen, mag deze uit maximaal drie delen bestaan.</u>	<u>De regelgeving laat huisvesting van gespeende biggen op een volledige roostervloer toe. Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien:</u> <u>a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en</u> <u>b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt.</u> <u>Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.</u>	N.v.t. voor bestaande stallen <u>tot 01-01-2025</u> . Voor nieuw- en/of verbouw, <u>doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u> ; controleer <u>en noteer</u> of 40% van de vloer dicht is <u>en deze ingestrooid, dan wel verwarmd is.</u>	Minor
B02a.1	Instrooien vloer biggen Thermocomfort biggen na spenen	Het dichte vloerdeel bij gespeende biggen is <u>minimaal gedurende de eerste vijf dagen</u> ingestrooid <u>met stro of vergelijkbaar strooisel</u> of <u>voorzien van vloerverwarming- verwarmd door vloerverwarming, infraroodpanelen of een warmtelamp.</u> Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	<u>Vijf dagen is het verplichte minimum. Hoelang ondersteuning van de biggen om op temperatuur te blijven in de daaropvolgende dagen wenselijk is, kan verschillen per koppel. Uit oogpunt van brandpreventie gaat de voorkeur uit naar instrooien of vloerverwarming.</u>	N.v.t. voor bestaande stallen <u>tot 01-01-2025</u> . Voor nieuw- of verbouw, <u>doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u> ; controleer <u>en noteer</u> of de dichte vloer ingestrooid <u>is of verwarmd gedurende de eerste vijf dagen, dan wel verwarmd is.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B02b	Mestplaats biggen	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de biggen voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof-rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, geldt: bestaat de mestplaats uit: - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze een dichte vloer met gierafvoer, hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, gietijzeren roosters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60) moet voldoen; of - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel, een ingestrooide mestruimte.	De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.	NControleer en noteer of de mestplaats de biggen voldoende grip geeft. Noteer het type materiaal van de mestplaats, het mestrooster. Indien van toepassing, controleer en noteer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2025 of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
B04.1	Vreetbreedte trogvoeding	Bij voeding via een trog is de vreetbreedte minimaal 18 cm per big.	Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer en noteer voeder vreetbreedte per big.	Minor
B04a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is er minimaal 1 vreetplaats per 8 biggen. Bij nieuw- en/of verbouw na (datum in werking treden criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 is er bij individuele of ad libitum voeding minimaal 1 vreetplaats per 5 biggen.		Controleer en noteer aantal biggen per vreetplaats. Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal biggen per vreetplaats.	Minor
B04b	Vreetplaatsen biggen eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle biggen tegelijk eten. Bij nieuw- en/of verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030.		Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
B04b.1	Vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte 18 cm per vreetplaats.	Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer vreetbreedte per big.	Minor
B04c	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 <u>werkende</u> drinkplaats per 12 biggen. Bij met brij gevoerde biggen kan worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 biggen Bij nieuw- en/of verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk vanaf 1-01-2030 is er minimaal 1 werkende drinkplaats per 10 biggen.		Controleer <u>en noteer</u> het aantal biggen per <u>werkende</u> drinkplaats. Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal biggen per werkende drinkplaats.	Minor
B04c.1	<u>Minimaal 2 drinkplaatsen</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen aanwezig. Houdt een afstand van 50-60 cm tussen drinkpunten.</u>	<u>Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.</u>	<u>Controleer en noteer of er minimaal 2 drinkplaatsen aanwezig zijn. Controleer of de afstand tussen de drinkpunten voldoet.</u>	<u>Aanbeveling</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B05.1	Staart couperen	<p>Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. Indien staarten worden gecoupeerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen,- 2. is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd door de bedrijfseigen dierenarts en wordt dit tenminste elk kwartaal herzien,- 3. wordt het couperen uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte,- 4. Als er staarten gecoupeerd worden moet dit zo gebeuren dat de biggen minimaal 2,5 cm staart behouden zodat er bij volwassen dieren een staartlengte van >5cm is,-en 5. Als er gecoupeerd wordt heeft de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan opgesteld om de staarten langer te houden. Hierbij dient in elk geval gekeken te worden naar de risicofactoren zoals in criterium AM05 'Tegengaan staartbijten' genoemd. 		<p>Controleer staarten. Indien er wordt gecoupeerd controleer of er aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan is dat aan de criteria voldoet.</p>	Minor
B06.1	Verbod op castratie van beerbiggen	Er zijn geen gecastreerde biggen op het bedrijf aanwezig.	<p>Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecastreerd, alleen de biggen die vóór de BLK ingangscntrole op het bedrijf zijn gecastreerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd.</p> <p><u>Onder castratie valt zowel chirurgische castratie als immunocastratie.</u></p>	<p>Controleer steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken) of er geen gecastreerde biggen meer op het bedrijf zijn (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn geboren). <u>Noteer de bevindingen.</u></p>	Critical
B07	Verbod op tandjes knippen	Het knippen van tanden bij pasgeboren biggen is niet toegestaan.		<p>Controleer steekproefsgewijs in verschillende afdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of de tanden zijn geslepen en niet geknipt. <u>Noteer de bevindingen.</u></p>	Minor
B08	Tandjes slijpen	Er wordt niet routinematig tanden geslepen bij pasgeboren biggetjes.	<p>Indien tanden bij pasgeboren biggen worden geslepen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen, en 2. is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd in een attest van de bedrijfseigen dierenarts. 	<p>Controleer steekproefsgewijs verschillende kraamafdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen per hok of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en of dit elk kwartaal wordt herzien. <u>Noteer de bevindingen.</u></p>	Minor
B08A	Plan van aanpak beëindigen tanden slijpen	Als er in verband met problemen tandjes worden geslepen dient er een plan van aanpak aanwezig te zijn, op basis waarvan de problemen binnen een jaar (bij de volgende controle) worden verholpen en er weer met het tandenslijpen is gestopt. Dit plan is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts.	<p>Als er problemen zijn van verwonding <u>van met</u> de zeug door scherpe tandjes dan moet de oorzaak hiervan worden aangepakt. Bijvoorbeeld door het in overleg met de veevoedadviseur verbeteren van de voeding van de zeug zodat ze voldoende, goede melk geeft. N.v.t. indien tanden niet geslepen worden.</p>	<p>Indien er bij biggen tanden zijn ingekort, controleer <u>of er een plan van aanpak is om het tanden slijpen te beëindigen, of dit een jaar geleden ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts. Noteer de bevindingen.</u></p>	Minor
B09	Hokverrijking gespeende biggen	<u>Gespeende biggen krijgen verrijkmateriaal aangeboden.</u>	<p><u>Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hokverrijking voor gespeende biggen dient vooral vernieuwend, belonend en afbreekbaar te zijn; - Het aangeboden materiaal moet niet te groot zijn om in de bek te passen; - Indien materiaal wordt opgehangen, moet het niet hoger hangen dan de snuit bij normaal staan; - Op een leeftijd van 6 tot 8 weken, als de valse kiezen doorkomen en er mogelijk wat meer behoefte is aan kauwen moet extra kauwmateriaal worden aangeboden. 	<p><u>Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.</u></p>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B09A	2x daags eetbaar verrijkmateriaal	Gespeende biggen krijgen 2x daags eetbaar verrijkmateriaal aangeboden.	Naast hokverrijking moet 2x daags wat eetbaar materiaal zoals stro, luzerne of CCM gegeven worden waarin de biggen gelijktijdig kunnen exploreren.	Controleer of er 2x daags eetbaar materiaal wordt aangeboden. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en na opleg niet meer met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens, groepen vleesvarkens worden na opleg niet meer en niet gemengd met onbekende/nieuwe dieren.	Controleer stabiliteit of na opleg groepen onbekende varkens niet worden gemengd. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Major
V01B	Stabiele groepen Bewegingsruimte vleesvarkens	Vleesvarkens worden in groepen van minimaal 20 vleesvarkens gehouden. <u>De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte.</u> - Groepen van 1 t/m 19: gemiddeld 1,09 m ² en geen enkel varken minder dan 1,09 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 20 t/m 39: gemiddeld 1 m ² en geen enkel varken minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1 m ² minus 10% = gemiddeld 0,9 m ² per varken en geen enkel varkens minder dan 0,85 m ² oppervlak beschikbaar. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. <u>Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per varken beschikbaar is.</u>	N.v.t. bij bestaande bouw <u>tot 01-01-2025.</u> Bij nieuw- en/of verbouw <u>doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025:</u> Controleer <u>en noteer bij 40% van de vleesvarken-groepen het aantal vleesvarkens per groep en de oppervlakte per vleesvarken, of deze uit minimaal 20 vleesvarkens bestaat.</u>	Major
V02.1	Oppervlakte per vleesvarken	Het minimale <u>beschikbare</u> hokoppervlak per bedrijf vleesvarken bedraagt gemiddeld per bedrijf 1,00 m ² per vleesvarken en G geen enkel varken heeft minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar. <u>Dit criterium wordt vervangen door V01B en V02.1a per 01-01-2025.</u>	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. Bij een groeps grootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn. <u>Gemiddeld 1 m² per dier en geen enkel dier op minder dan 0,95 m² wordt dan: gemiddeld 0,9 m² per dier en geen enkel dier op minder dan 0,85 m².</u>	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
V02.1a	Bewegingsruimte per vleesvarken vergroten	<u>De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte.</u> - Groepen van 1 t/m 19: gemiddeld 1,35 m ² en geen enkel varken minder dan 1,3 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 20 t/m 39: gemiddeld 1,1 m ² en geen enkel varken minder dan 1,05 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1,1 m ² minus 10% = gemiddeld 1 m ² per varken en geen enkel varkens minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar. <u>Na nieuw en/of verbouw na 01-01-2025, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.</u>	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. <u>Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per varken beschikbaar is.</u>	<u>Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
V03A.1	Dichte vloer vleesvarkens	De vloer is voor minstens 40% dicht. <u>De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten, maar bestaat uit maximaal twee delen. Bij een groeps grootte van 40 of meer varkens, mag deze uit maximaal drie delen bestaan.</u> <u>Na nieuw- of verbouw vanaf 01-01-2025, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 is de vloer voor minstens 50% dicht.</u>	Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 4 varken volledig, uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer. <u>Dichte vloer is e</u> Een vloer van een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer of 40% van het vloeroppervlak dicht is. <u>Noteer afwijkingen de bevindingen.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw na (datum in werking treden criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2035: controleer of 50% van het vloeroppervlak dicht is.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V03b.1	Bedekking vloer ligplaats vleesvarkens	<u>De vloer van de ligplaats is ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal, of voorzien van een rubberen toplaag.</u> <u>Bij nieuw- en verbouw na (datum in werking treding criterium), doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.</u>		Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na (datum in werking treding criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 of de vloer van ligplaats is ingestrooid of van rubber voorzien.	Minor
V03c	Stro vloer ligplaats AANBEVELING	<u>De vloer van de ligplaats is ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal, zodanig dat de bodem geheel bedekt is.</u>		Controleer en noteer of de vloer van de ligplaats is ingestrooid, zodanig dat de bodem geheel bedekt is.	Aanbeveling
V04	Mestplaats vleesvarkens	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de vleesvarkens voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk vanaf 01-01-2025, <u>geldt: bestaat de mestplaats uit:</u> - <u>bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze een dichte vloer met gierafvoer, gietijzeren roesters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen);</u> of - <u>bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel, een ingestrooide mestruimte.</u>	<u>De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster.</u>	Controleer en noteer of de mestplaats de vleesvarkens voldoende grip geeft. Noteer het type materiaal van de mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer datum bij nieuw- en/of verbouw doch uiterlijk per 01-01-2025 of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel, en materiaal mestplaats.	Minor
V05.1	Vreetbreedte trogvoeding	Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 30,0 cm per vleesvarken. <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is de vreetbreedte minimaal 35 cm.</u>	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer de troglengte per varken aan de hand van de bouwtekening en controleer steekproefsgewijs in de stal. Noteer de bevindingen afwijkingen.	Minor
V05.1a	Vreetplaatsen vleesvarkens eetmomenten	<u>Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle vleesvarkens tegelijk eten.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na (datum in werking treden criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na (datum in werking treden criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
V05a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is er minstens 1 vreetplaats op 12 vleesvarkens. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 geldt <u>voor individuele of ad libitum voeding</u> minstens 1 vreetplaats per 8 vleesvarkens.	N.v.t. bij voerstations.	Controleer aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding. Controleer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 of het aantal vreetplaatsen voldoet. Noteer bevindingen. N.v.t. bij voerstations.	Minor
V05b.1	Vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding dient de vreetplaats minimaal 30 cm breed te zijn. <u>Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is de vreetbreedte minimaal 35 cm.</u>	<u>Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.</u>	Controleer en noteer vreetbreedte per vreetplaats.	Minor
V05c.1	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 <u>werkende</u> drinkplaats per 12 vleesvarkens. <u>Bij met brij gevoerde biggen kan worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 vleesvarkens.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is er minimaal 1 werkende drinkplaats per 10 vleesvarkens.</u>	<u>Dit schept rust en gaat vechten en staartbijten tegen.</u>	Controleer en noteer het aantal vleesvarkens per <u>werkende</u> drinkplaats. <u>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal vleesvarkens per werkende drinkplaats.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V05d.1	<u>Minimaal 2 drinkplaatsen</u> AANBEVELING	<u>In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen aanwezig. Houdt een afstand van 50-60 cm tussen drinkpunten.</u>	<u>Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.</u>	<u>Controleer en noteer of er minimaal 2 drinkplaatsen aanwezig zijn. Controleer of de afstand tussen de drinkpunten voldoet.</u>	<u>Aanbeveling</u>
V07	<u>Hokverrijking voor vleesvarkens</u>	<u>Vleesvarkens krijgen verrijkmateriaal aangeboden.</u>	<u>Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07.</u> <u>- Ruwvoer is heel geschikt als verrijkmateriaal. Dit wordt bij voorkeur op een dichte vloer verstrekt. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/cm/graskuil per dier gegeven worden;</u> <u>- Andere opties zijn verstrekking in een ruif, metalen aardappelmand of een strokoker. Bij een strokoker moet er op gelet worden dat deze niet te strak is afgesteld en dat de briketten voldoende onder uit de koker steken (1,5 cm of meer). De briket moet van een kwaliteit zijn dat de varkens er kauwbare brokken af kunnen bijten zonder dat het materiaal direct verpulvert;</u> <u>- Er moet voor gewaakt worden dat een enkel dier het materiaal 'in beslag' kan nemen waardoor het voor de hokgenoten zijn effectiviteit verliest.</u>	<u>Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.</u>	<u>Minor</u>
Transport					
T00A.1	Aangevoerde varkens	De varkens aangevoerd op het varkensbedrijf zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor Beter Leven keurmerk varken 1 ster.	Met uitzondering van aangevoerde gelten/beren. Deze dieren mogen van niet Beter Leven gecertificeerde bedrijven, bijvoorbeeld uit het buitenland, worden aangevoerd.	Controleer certificaat BLK varken 1 ster van aanvoerende bedrijven. Noteer de UBNs van de aanvoerende bedrijven. N.v.t. bij fokgelten / beren.	<u>Critical Major</u>
T00B	Afnemende varkensbedrijven / slachterijen	De varkens worden geleverd aan varkenshouders die zijn gecertificeerd of slachterijen die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en het bijbehorende aantal sterren).	Als de afnemer niet is goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope moeten de dieren worden afgewaardeerd naar niet-Beter Leven keurmerk of naar een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is gecertificeerd/goedgekeurd. Noteer de naam van de afnemende slachterij(en). Noteer per afnemer of deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren). Zo nee, controleer en noteer of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLK of een lagere scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd/gecertificeerd.	Controleer de administratie. Noteer het UBN van de afnemende varkenshouders en/of de naam en plaats van de afnemende slachterij(en). Noteer per afnemer of deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren). Zo nee, controleer <u>en noteer</u> of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLK of een lagere scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd / gecertificeerd.	<u>Minor</u>
T01	<u>Deelname aan een veetransport kwaliteitsborgingssysteem</u>	<u>De Beter Leven waardige varkens worden uiterlijk een jaar na (datum vaststelling criteria) getransporteerd door een veetransporteur gecertificeerd voor Quality Livestock Transport voor varkenstransport of een daaraan gelijkwaardig systeem.</u>	<u>Voor meer toelichting en de bijbehorende documenten zie: https://vee-logistiek.nl/focus-vee-logistiek/erkenningssystemen/quality-livestock-transport-qlt-varkens/</u>	<u>Controleer middels de administratie of de varkens zijn getransporteerd door een QLT gecertificeerde veetransporteur of een daaraan gelijkwaardig systeem. Noteer de bevindingen.</u>	<u>Minor</u>
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf en tijdens transport geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer <u>en noteer</u> of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	<u>Minor</u>
T03	Laadhelling, -klep, lift of laadvloer	Laadhelling, -klep, -lift of -vloer moet zijn voorzien zijn van: - klampen tegen uitglijden; - zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen; Laadklep/-helling hebben een maximale hoek van 20% / 11°. <u>Uiterlijk vanaf 01-04-2020 zijn v</u> Veetransportwagens zijn uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.		Controleer <u>en noteer</u> of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoet.	<u>Minor</u>
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	<u>Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16:00 uur op de dag vóór (de dag van) aflevering. De voerverstrekking mag 6 uur voor het geplande vertrek van de boerderij gestopt worden.</u>	Controleer <u>en noteer</u> bij <u>de</u> veehouder of de laatste voerverstrekking vóór 16:00 op de dag voor aflevering heeft plaatsgevonden.	<u>Minor</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T05	Transportduur biggen	<u>Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. De afstand waarover biggen vervoerd mogen worden, is niet langer dan 280 km.</u>	Transportduur blijft uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. <u>De transportafstand van maximaal 280 km komt overeen met een maximale transportduur van 4 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor veetransport. De transportafstand tussen het varkensbedrijf van geboorte en het bedrijf van afmesten dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.</u>	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf en maak hiermee een inschatting van de bijbehorende transportduur. Controleer transport documentatie. Noteer <u>de transportafstand en de</u> UBN(s) <u>van de</u> herkomst-/bestemmingsbedrijven.	Critical Major
T05A	Transportmiddel <u>gespeende</u> biggen bij meer dan 50 km.	Transport van <u>gespeende</u> biggen over een afstand groter dan 50 km vindt uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde vee wagens, om biggen vitaler af te leveren. <u>Verplicht vanaf 01-01-2020.</u>	Transport methode (gesloten, klimaat gestuurde vee wagens) blijft uit transportdocumentatie. Deze documentatie moet minstens 1 jaar bewaard blijven. <u>De transportafstand tussen de veehouderijbedrijven dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.</u>	Bij transport over meer dan 50 km controleer <u>en noteer</u> of er een gesloten, klimaat gestuurde wagen is gebruikt op basis van de transportdocumentatie. Noteer <u>de transportafstand en de UBN(s) adres van het</u> herkomst-/bestemmingsbedrijf. N.v.t. bij transport korter dan 50 km.	Minor
T06.1	Transportduur slachtvarkens	<u>Het transport van slachtvarkens mag niet langer duren dan 8 uur. De afstand waarover slachtvarkens worden vervoerd is niet langer dan 560 km.</u>	Transportduur blijft uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. <u>De transportafstand van maximaal 560 km komt overeen met een maximale transportduur van 8 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor veetransport. De transportafstand tussen het veehouderijbedrijf en slachthuis dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.</u>	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de varkenslocatie en de slachterij. Controleer transport documentatie. Noteer <u>de transportafstand en de naam en adres van de</u> slachterij.	Critical Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aanbevelingen Plateau's bij speenbiggen en vleesvarkens					
PL01	Plateau bij speenbiggen en vleesvarkens	<p>Bij speenbiggen en vleesvarkens kunnen plateau's worden gebruikt om aan de minimum oppervlakte per speenbig/vleesvarken te voldoen. <u>Plateaus in het kraamhok zijn niet toegestaan.</u></p> <p><u>Het is niet verplicht om plateaus te hebben. Indien er wordt gebruik gemaakt van plateau's dienen deze plateau's dienen, op termijn, aan de onderstaande criteria aanbevelingen te voldoen. In de huidige versie 2.1 zijn deze criteria aanbevelingen, en is er geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan:-</u></p> <p><u>De verwachting is dat in de volgende versie (3.0) van de criteria een sanctie wordt toegevoegd. Nieuwe plateau's, die na het definitief vaststellen van de volgende versie (3.0, incl. sancties), worden gerealiseerd dienen aan de onderstaande criteria te voldoen.</u></p> <p><u>NVT bij plateau's die voor het vaststellen van de volgende versie van de criteria (3.0 incl. sancties) zijn gerealiseerd.</u></p> <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>	<p>De loopplank mag niet worden meegeteld als beschikbaar oppervlak voor de dieren. De ruimte onder de loopplank (als de hellingshoek van de loopplank met de begane grond 20° of groter is) mag wel worden meegeteld als beschikbaar oppervlak.</p> <p><u>Binnen het Beter Leven keurmerk worden plateaus in het kraamhok niet toegestaan-</u></p>	<p><u>Registreer Controleer en noteer of en bij welke diercategorieën indien er gebruikt wordt gemaakt van plateau's.</u></p>	<p><u>Minor</u></p>
PL02	Gewichtsbelasting plateau AANBEVELING	<p>Constructie plateau is bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: minimaal berekend op 130 kg/m² - vleesvarkens: minimaal berekend op 200 kg/m² <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>	<p>Maximale doorbuiging is 1/250e met een maximum van 12 mm.</p>	<p>Controleer en <u>registreer noteer de</u> gewichtsbelasting plateau op basis van specificaties van de constructie.</p>	<p><u>Minor</u></p>
PL03	Minimale afstand begane grond tot onderkant plateau AANBEVELING	<p>De afstand van de begane grond tot aan de onderkant van het plateau is tenminste:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,9 m bij een plateau breedte van 0,9-1,5 m - 1,2 m bij een plateau breedte > 1,5 m <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>		<p>Controleer en <u>registreer noteer de</u> breedte en bijbehorende hoogte van het plateau.</p>	<p><u>Minor</u></p>
PL04	Vloeroppervlakte van het plateau AANBEVELING	<p>Het plateau beslaat maximaal 40 % van het vloeroppervlak op de begane grond</p> <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>		<p>Controleer en <u>registreer noteer</u> hoeveel procent van het vloeroppervlakte het plateau beslaat.</p>	<p><u>Minor</u></p>
PL05	Afstand tussen plateau en plafond AANBEVELING	<p>De afstand tussen het plateau en het plafond is overal tenminste 0,9 m, en op het hoogste punt van het plafond tenminste 1,5 m.</p> <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>		<p>Controleer en <u>registreer noteer de</u> afstand tussen plateau op plafond. Op het laagste en het hoogste punt van het plafond.</p>	<p><u>Minor</u></p>
PL06	Afschot plateau AANBEVELING	<p>Het plateau mag over de breedte een afschot hebben van maximaal 5 % en over de lengte van maximaal 10 %.</p> <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>		<p>Controleer en <u>registreer noteer het</u> afschot van het plateau over de breedte en de lengte.</p>	<p><u>Minor</u></p>
PL07	De breedte van het plateau AANBEVELING	<p>De breedte van het plateau is bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: tenminste 0,9 m en maximaal 1,56 m - vleesvarkens: tenminste 1,1 m en maximaal 1,9 m <p><u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u></p>	<p>Deze maten zijn inclusief eventuele (ventilatie-/mest)spleten.</p>	<p>Controleer en <u>registreer noteer de</u> breedte van het plateau.</p>	<p><u>Minor</u></p>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL08	De lengte van het plateau AANBEVELING	De lengte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 1,5 m. - vleesvarkens: tenminste 2,5 m. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer noteer de lengte van het plateau.	Minor
PL09	Vloeruitvoering plateau AANBEVELING	De vloer van het plateau is dicht. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	De vloer van het plateau is dicht, met uitzondering van: a. aan beide uiteinden van het plateau is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m b. bij het vloergedeelte bij de loopplank is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m c. aan de muurzijde van plateau is over de gehele lengte een rooster toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,2 m en 0,3 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast. - vleesvarkens: van maximaal 0,3 m en 0,4 m als er geen ventilatie- mestspleet toegepast wordt. d. langs de muurzijde is een ventilatie- mestspleet toegestaan bij: - speenbiggen: van minimaal 5 cm en maximaal 6 cm - vleesvarkens: van minimaal 8 cm en maximaal 8 10 cm e. de loopplank mag zowel dicht als met spleten worden uitgevoerd met bij: - speenbiggen: spleten van 10-12 mm - vleesvarkens: spleten van 10-18mm.	Controleer of de vloer dicht is, incl. de opgenomen uitzonderingen. Noteer de bevindingen.	Minor
PL10	Materiaal plateau dichte vloer AANBEVELING	Het plateau dient zo te zijn uitgevoerd dat deze de speenbiggen of vleesvarkens voldoende grip geeft, bijvoorbeeld geprofileerd metaal, ruw kunststof, ruw composiet of beton. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en noteer of de vloer voldoende ruw is uitgevoerd. Noteer het registreer type materiaal.	Minor
PL11	Balustrade plateau AANBEVELING	Het plateau is voorzien van een balustrade die met spijlen en bij: - speenbiggen: minimaal 0,5 m hoog is - vleesvarkens: minimaal 0,6 0,7 m hoog is <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Bij voorkeur worden er horizontale spijlen gebruikt met minimaal 2 spijlen met de onderste spijl op een hoogte van 0,2 m bij speenbiggen en 0,2-0,3 bij vleesvarkens. En de bovenste spijl op 0,5 m (gemeten aan bovenkant buis) bij speenbiggen en 0,7 m bij vleesvarkens. Verticale spijlen zijn ook toegestaan.	Controleer en registreer noteer de aanwezigheid en hoogte balustrade en controleer horizontale of verticale spijlen.	Minor
PL12	Breedte loopplank/-trap AANBEVELING	De loopplank/-trap waarmee de biggen/varkens het plateau kunnen bereiken is (inclusief evt. scharnierpunten) bij: - speenbiggen: minimaal 0,60 m breed - vleesvarkens: minimaal 0,75 m breed <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer noteer de breedte van de loopplank/-trap.	Minor
PL13	Hellingshoek loopplank/-trap AANBEVELING	De hellingshoek van de loopplank/-trap is maximaal 30° t.o.v. de begane grond; <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en noteer de hellingshoek van de loopplank/-trap t.o.v. de begane grond.	Minor
PL14	Horizontale oploop bij parallelle loopplank/-trap AANBEVELING	Als de loopplank/-trap parallel (niet haaks) tegen het plateau is geplaatst dient er een horizontale oploop richting het plateau te zijn <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Deze oploop is bij: - speenbiggen: minimaal 0,70 m x 0,70 m - vleesvarkens: minimaal 0,75 m x 0,75 m, en en voorzien van een balustrade conform de eisen vermeld bij PL11 balustrade plateau.	Controleer en registreer noteer of er een haakse of parallelle loopplank/-trap is. Controleer en noteer registreer bij een parallelle loopplank/-trap de aanwezigheid en afmeting van de horizontale oploop en hoogte van de balustrade.	Minor
PL15	Dwarslatten AANBEVELING	Op de loopplank zijn dwarslatten bevestigd. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Bij speenbiggen: op een onderlinge afstand van 5 tot 10 cm (tussen de latten gemeten). De dwarslatten hebben: - een hoogte van tussen de 2 en 4 cm, en - een breedte van tussen de 4 2 en 5 cm	Controleer en registreer noteer de aanwezigheid, onderlinge afstand, hoogte en breedte van de dwarslatten.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL16	Balustrade loopplank/-trap AANBEVELING	Aan één zijde van de loopplank/-trap dient een balustrade te zijn met een hoogte van minimaal 50 cm. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer noteer de aanwezigheid en hoogte van een balustrade aan min. één zijde van de loopplank/-trap.	Minor
PL17	Op-/afstap loopplank/-trap AANBEVELING	Onder- en bovenaan de loopplank mag een op- en/of afstap zijn bij: - speenbiggen: van maximaal 10 cm - vleesvarkens: van maximaal 15 cm. <u>Bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer noteer de aanwezigheid en afstand hoogte van een af- en/of opstap.	Minor
Aanvullend					
VA0104 A00	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren vastgelegd.	Hiervoor wordt bij de ingangscntrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie.	
A00A	Aantal BLK <u>guste, dragende of kraamzeugen – en-gelten</u> plaatsen	Het aantal BLK <u>guste, dragende of kraamzeugen zeugen – en-gelten</u> plaatsen is:		Noteer aantal BLK zeugen en geltenplaatsen.	
A00A1	Aanwezige aantal <u>guste, dragende of kraamzeugen en-gelten</u>	Het aantal aanwezige <u>guste, dragende of kraamzeugenzeugen – en-gelten</u> is:		Noteer aantal aanwezige zeugen en gelten.	
A00B	Aantal BLK berenplaatsen	Het aantal BLK berenplaatsen is:		Noteer aantal BLK berenplaatsen.	
A00B1	Aanwezige aantal beren	Het aantal aanwezige beren is:		Noteer aantal aanwezige beren.	
A00C	Aantal BLK vleesvarkensplaatsen	Het aantal BLK vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal BLK vleesvarken plaatsen.	
A00C1	Aanwezige aantal vleesvarkens	Het aantal aanwezige vleesvarkens is:		Noteer aantal aanwezige vleesvarkens.	
A004D	Aantal <u>BLK opfokzeug of -berenplaatsen (20-50 kg) en BLK opfokzeugenplaatsen (50 kg of meer) opfokplaatsen-</u>	Het aantal opfokplaatsen voor zeugen en/of beren is:		Noteer aantal <u>BLK</u> opfokplaatsen.	
A00D1	Aanwezige aantal <u>opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer opfokdieren</u>	Het aantal aanwezige <u>opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer opfokdieren</u> is:		Noteer aantal aanwezige opfokdieren.	
A00E	Aantal BLK biggenplaatsen <u>(tot 20 kg)</u>	Het aantal BLK (speen)biggenplaatsen <u>(tot 20 kg)</u> is:		Noteer aantal BLK (speen)biggen plaatsen.	
A00E1	Aanwezige aantal biggen <u>tot 20 kg</u>	Het aantal aanwezige (speen)biggen <u>(tot 20 kg)</u> is:		Noteer aantal aanwezige (speen)biggen.	